Leto V., štev. 290 | Ljubljana, petek, 12. decembra 1924 | Poštnina pavšalirana | Cena 2 Din

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 20·— Din
za inozemstvo 30·— „
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 16/I.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravništvo:
Ljubljana, Prešernova ul. št. 54. Telef. št. 36

Podružnici:
Maribor, Barvarska ul. 1.
Celje, Aleksandrova c.

Račun pri poštn. čekov. zavodu štev. 11.842.

Ljubljana, 11. decembra.

Škofov list nastopa zadnji čas zopet kot zaščitnik «svobode znanosti», kot propagator «svobodoljubnih načel» in bojevnik za «državljanske svoboščine». Prosvetno politiko ministra Pribičevića imenuje «Slovenec» «kulturno sramoto».

Predobro je Slovencem poznano jedro klerikalizma, da bi mogel še kdo, ki se šteje med politično zrele ljudi, nasedati te vrste demagogiji škofovega lista. Desetletja že bijejo slovenski naprednjaki boj zoper klerikalizem, zavedajoč se, da velja ta boj osvobojenju slovenskega naroda od gospodstva politikujoče duhovščine, dobro vedoč, da je to boj za osvobojenje iz duševne in politične sužnosti. Vse mogoče in nemogoče stvari smo že doživeli v tej borbi, le tega ne, da bi bil klerikalec kdaj pošten in odkrit, in le tega ne, da bi njegova politika zasledovala kaj drugega kakor ultramontanske cilje. Jedro klerikalizma je vedno isto strupeno zlo in le njegova maska se prilagoduje taktičnim potrebam.

Kolika ironija, da nastopajo danes klerikalci kot zaščitniki univerze in svobode znanosti! Človek bi se moral učiti zgodovine v ljubljanskem semenišču, da bi to verjel in ne uvidel, kako se je moralo človeštvo sto in stoletja boriti z reakcijo politikujočega Rima. Skoro vsak napredek civilizacije, zlasti pa skoro vsaka pridobitev na kulturnem polju je prodrla mod ljudstvo šele po strahovitih bojih z reprezentanti katoliške reakcije. Današnji akademski mladini so na žalost premalo znani izstopi klerikalizma osobito tudi proti svobodi vseučilišč. Tudi naši klerikalci so v Avstriji nabirali darove ter delali propagando za «katoliško» univerzo v Solnogradu, ker so zametavali in sovražili svobodo prepričanja ter predavanja na drugih univerzah. Škofov list meni, da smo mi tudi že pozabili na imena vseučiliških profesorjev Schella, Fr. Ks. Krausa, prelata Ehrharda na dunajski univerzi, ali na dr. Ludovika Wahrmunda, profesorja cerkvenega prava na vseučilišču v Inomostu, ter na ostudne in ogabne naskoke, katerim so bili ti slavni znanstveniki izpostavljeni pred vesoljnim klerikalizmom, navzlic temu, da so bili dobri in vzorni katoliki, a le zato, ker so imeli pogum, da so povedali na naslov pokvarjene in propadajoče katoliške hierarhije samo nekaj resnic. Že takrat je tudi naš klerikalizem za vedno sam sebi odvzel pravico, da bi še kdaj nastopil kot bojevnik za «svobodo znanosti», ali pa kot zagovornik «svobodoljubnih načel» ne glede na druge slučaje, ko je ljubljanski škof, njegova stranka in njegovo časopisje vedno stalo v bojnih vrstah proti svobodoljubju in svobodni misli.

V ostalem ni treba tako daleč iskati dokazov za najnovejše hinavstvo škofove žurnalistike. Vsak dan čutijo zlasti podeželski izobraženci surovo silo politikujoče duhovščine, ki goji v eni roki s križem, v drugi pa s kolom državljanske «svoboščine». Stranka, ki razglaša teden za tednom po časopisju in po svojih agitatorjih v cerkvah, da je smrtni greh, ako kdo čita neklerikalno časopisje, je pač zadnja, ki ima pravico govoriti o svobodoljubju. Sedaj se je spravil «Domoljub» še na «Zvezo kulturnih društev», katere predavanja so posvečena le napredku Slovencev, in svari ljudstvo, naj se njenih prireditev ne udeležuje. To herostratsko in protikulturno delo opravlja SLS na deželi v isti sapi, ko se predstavlja akademski mladini v Ljubljani za nositeljico svobodnih misli. Druga taktika na kmetih, druga na ljubljanski univerzi, v obeh slučajih pa isti cilji: varanje in zaslepljevanje v dosego političnih uspehov črnega klerikalizma.

Ako škofov list danes hujska proti Svetozarju Pribičeviću in ga označuje celo za «kulturno sramoto», dela to le iz nepoštenih motivov ter pri polni zavesti, da laže in obrekuje. Strah pred Pribičevićem in sovraštvo proti njemu je tisto, kar je sedaj vzbudilo v klerikalcih hlinjeno sočutje za kri akademske mladine in blazno gonjo proti ministru Pribičeviću. Klerikalci vedo, da je Svetozar Pribičević v naši državi kot svobodomiseln in svobodoljuben mož radi svoje čiste prošlosti in dosledne odločnosti najbolj opasen vsem goljufivim dervišem.

Kulturna sramota ni na strani Pribičevića, pač pa na strani onih, ki zaslepljeni čitajo «Slovenca». Kulturna sramota je to, da se škofov list sploh upa nastopati kot zaščitnik svobodomiselstva in kot zagovornik svobodne znanosti.

Zadnje diference z Italijo odstranjene?

URADNO POROČILO O AKCIJI ZUNANJEGA MINISTRA NINČIĆA. — SPORAZUM DOSEŽEN TUDI GLEDE RAZMEJITVE V SLOVENIJI?

Beograd, 11. decembra. p. *Po vesteh, ki jih je dobila vlada iz Rima, se je tamkaj dosegel definitivni sporazum glede razmejitve v Sloveniji. Podrobnosti še niso znane.*

Beograd, 11. decembra. p. Danes je bilo izdano sledeče uradno poročilo: Dne 9. t. m. je imel zunanji minister dr. Ninčić v Benetkah konferenco z načelnikom jugoslovenske in italijanske delegacije. Pogajanja so že toliko napredovala, da se je tekom današnjega dne dosegel v prisotnosti dr. Ninčića popoln sporazum v vseh važnejših vprašanjih, kjer še ni bilo enotnega naziranja. Omeniti je, da razlika med stališči obeh delegatov ni bila velika.

Kako je dobil Radić avstrijski vizum

PROTEST NAŠE VLADE NA DUNAJU.

Dunaj, 11. decembra. v. »Die Stunde« doznava, da je jugoslovenska vlada pri avstrijskem zunanjem ministrstvu protestirala zaradi tega, ker je avstrijska vlada izstavila Stjepanu Radiću permanentni vizum. Avstrijska vlada je nato odgovorila, da se je permanentni vizum izstavil Radiću v času, ko je bil Radić še vodja velike politične stranke ter imel izglede, da se bo osebno ali po svojih političnih prijateljih udeležil vodstva državnih poslov. Da bi avstrijska vlada sedaj razveljavila ta vizum, za to nima nobene prilike, ker se Radić ne nahaja na avstrijskem ozemlju.

Volilno gibanje

DELO DRŽAVNEGA ODBORA. — NOVE DEMOKRATSKE KANDIDATURE. — AVDIJENCE NA DVORU. — DAVIDOVIĆEVCI MED SEBOJ.

Beograd, 11. decembra. p. Danes so stranke ves dan nadaljevale z določevanjem kandidatov za vso državo.

Dopoldne je razpravljal državni odbor in določeval posamezna volišča. Delo se jutri nadaljuje.

Vlada danes ni imela seje, pač pa je ministrski predsednik Pašić razpravljal z raznimi politiki. Zvečer je sprejel kralj v enourni avdijenci ministra za šume in rude dr. Žerjava, od 7. do 8. pa je bil na dvoru notranji minister Maksimović. Oba ministra sta predložila kralju večjo število ukazov v podpis.

Posebna deputacija je nocoj zaprosila prosvetnega ministra Svetozarja Pribičevića, naj sprejme kandidaturo kot nosilec liste v gornjem Banatu.

Samostojna demokratska stranka je določila kandidatno listo za Spodnji Banat. Za nosilca liste je izvoljen dr. Dušan Bošković.

RADIKALSKE KANDIDATURE.

Beograd, 11. decembra. p. Izvrševalni odbor radikalne stranke je imel sejo, na kateri je odobril kandidaturo Nikole Pašića kot nosilca liste v Banjaluki in Sremu. V travniškem okrožju bo kandidiral dr. Spalajković, v mostarskem dr. Laza Marković, v Kragujevcu dr. Kojić, v timoškem okrožju Krsta Miletić in v Vel. Bečkereku dr. Ninčić. Dosegel se je tudi sporazum glede skupnih list radikalne in samostojne demokratske stranke v banjaluškem okrožju.

VEDNO VEČJI RAZKROJ V DAVIDOVIĆEVI STRANKI.

Beograd, 11. decembra. p. V Davidovićevi stranki zavzema razkroj vedno večje dimenzije. V Prokuplju bo oficielno kandidiral Kosta Spasojević, s posebno listo pa dr. Milošje Jovanović. V Kragujevcu bosta istotako dve davidovićevski listi, službena z nosilcem dr. Milošem Radosavljevićem, dočim Ljuba Ranković nastopi s posebno listo. Tragičen je položaj dr. Ivana Ribarja. Dokler je bil davidovićevcem potreben, so mu ponujali razna mesta. Najprej so mu nudili Beograd, a se je protivil, ker ve, da bo tu nacionalni blok dobil oba mandata. Nato so mu nudili Sombor, a mu ga je prevzel dr. Ivan Novaković. Tako mu je končno preostalo še edino okrožje Osijek - Virovitica, v katerem pa nima izgleda, kakor tudi ne v Južni Srbiji, kjer mu obetajo še eno kandidaturo.

Pravcat pol'om vlada tudi med davidovićevci v Subotici. Kandidatov je naravno na pretek: najhujši boj za subotiško listo se sedaj bije med Milanom Grolom in Cuko Popovićem. Njuni izgledi pa so minimalni.

Sestanek Male antante odgoden

Beograd, 11. decembra. p. Nocoj objavlja agentura Avala brzojavko, po kateri je rumunski zunanji minister Duca izjavil, da se je sestanek zunanjih ministrov Male antante odložil zaradi volitev v Jugoslaviji. Dan sestanka še ni določen in je zato vest, da se sestanejo zunanji ministri dne 15. januarja, netočna.

Ninčićev sestan k z Grünbergerjem

Rim, 11. decembra. s. Bivši avstrijski zunanji minister dr. Grünberger, ki zastopa Avstrijo na zasedanju Sveta Zveze narodov, je imel danes dopoldne razgovor z jugosloven. zunanjim ministrom dr. Ninčićem. Razpravljala sta o avstrijsko-jugoslovenskih trgovinskih pogajanjih, ki se vrše sedaj na Dunaju. Dr. Ninčić je vzel poročilo o politiki nove avstrijske vlade z zadovoljstvom na znanje ter je povdarjal, da jugoslovenska vlada slejkoprej polaga največjo važnost na prijateljske odnošaje med obema državama, kakor so bili ustvarjeni še pod Seiplovo vlado.

Skandali na zagrebški univerzi

Tepež med profesorji. — Dr. Ilešić ranjen.

Beograd, 11. decembra. p. Vlada je prejela poročilo, da je prišlo danes na zagrebški univerzi pri volitvah novih profesorjev za izpopolnitev izpraznjenih stolic do burnih prizorov. Profesor dr. Hodl je pograbil volilno skrinjico in hotel udariti z njo profesorja dr. Vodnika, pa je zadel mesto njega profesorja dr. Ilešića po glavi, da se mu je pocedila kri. Nastal je velik hrup, tako da se je morala seja prekiniti.

KRALJ IN KRALJICA ODPOTOVALA V SKOPLJE.

Beograd, 11. decembra. p. Kralj in kraljica sta odpotovala nocoj ob 10. v Skoplje, kjer ostaneta do 18. t. m.

Gospodarsko-finančna vprašanja

Beograd, 11. decembra. p. Opoldne je dalje časa razpravljal trgovinski minister dr. Šurmin s predsednikom vlade Pašićem. Konferenca je veljala raznim resortnim vprašanjem, posebno pa trgovinskim pogajanjem z Avstrijo, Madžarsko, Italijo in Grčijo ter ureditvi svobodne cone v solunski luki. Razpravljala sta tudi glede ustanov bivše Avstroogrske monarhije, ki se razdele med naslednstvene države. Naša kraljevina je zainteresirana na tej razdelitvi s 180 miljoni. O razdelitvi sami se začno pogajanja te dni. Naša vlada predlaga, naj bi o tem vprašanju vse naslednstvene države nastopale sporazumno.

Spremembe v šumski upravi

Beograd, 11. decembra. p. Nocoj je podpisal kralj ukaz, s katerim se upokoji ravnatelj šumske direkcije v Ljubljani Josip Rustja in se hkrati odlikuje z redom Belega Orla V. raz. Za oblastnega šumskega referenta v Ljubljani v I. kategoriji, 4. skupini je imenovan Anton Sivic in v Mariboru za namestnika šumskega referenta Janko Urbas v I. kategoriji, 5. skupini. Hkrati je napredoval g. Emil Obereigner v I. kategoriji v 5. skupino, g. Anton Ružič pa v 6. skupino. Upokojen je okrajni gozdar v Novem mestu g. Akačič. Na njegovo mesto pride g. Šapla iz Črnomlja, v Črnomelj pa g. Akačič ml.

Močan vihar na Jadranu

Ministra Trifković in Grisogono morala ostati na Rabu.

Beograd, 11. decembra. p. Predsedništvo vlade je prejelo danes brzojavko, da je ministra Trifkovića in dr. Grisogona na njunem povratku iz Dalmacije zalotil na gornjem Jadranu močan vihar, ki ju je prisilil, da sta pristala na otoku Rabu. Prebivalstvo otoka jima je priredilo oduševljen prejem. Oba ministra ostaneta na Rabu, dokler se izredno močna burja ne poleže, nakar bosta nadaljevala svojo vožnjo v Beograd.

Nemčija dobi desničarsko vlado

SEDAJNI KABINET ODSTOPI V PONDELJEK. — MARX NOČE SESTAVITI REAKCIJONARNE VLADE. — UGIBANJA O NJEGOVEM NASLEDNIKU.

Berlin, 11. decembra. s. *Splošno se meni, da bo sestavljeno ministrstvo desnice. Meščanski blok z nemškimi nacionalci toda brez socialnih demokratov je sedaj v ospredju diskusije. Odločilno bo stališče centruma. Desno krilo centruma, ki ga vodi Stegerwald, se hoče priklopiti meščanskemu bloku, dočim je levo krilo ki ga vodi dr. Wirth proti njemu in za veliko koalicijo.*

Berlin, 11. decembra. j. Danes popoldne se je zopet sestala vlada dr. Marxa, da razpravlja o svojem stališču napram izidom volilne borbe. Sklenila je, da poda svojo ostavko v pondeljek. Državni kancelar bo jutri zjutraj sprejel člane sedanje vladne koalicije, popoldne nemške nacionalce in v nedeljo dopoldne socialne demokrate. Gotovo je, da dr. Marx ne bo hotel sestaviti desničarske vlade. Ta sklep se obžaluje tudi v vrstah drugih strank, ker si je dr. Marx tako doma, kakor v inozemstvu pridobil mnogo simpatij. Kot državni kancelar pride v prvi vrsti v poštev grof Lerchenfeld od bavarske ljudske stranke. Kot drugi kandidat se imenuje pl. Gerard, ki je član centruma. Vendar pa ta druga verzija nima mnogo izgleda.

Berlin, 11. decembra j. Vodstvo nemške ljudske stranke je sklenilo, da stranka ne bo sodelovala v kabinetu «velike koalicije». Za nemško ljudsko stranko pride edinole v poštev vlada na docela meščanski podlagi, torej brez socialnih demokratov.

V političnih krogih menijo, da bo državni predsednik Ebert najprej poveril sestavo vlade državnemu kancelarju doktorju Marxu. Zelo dvomljivo pa je, ali bo dr. Marx sprejel to ponudbo, ker bi najraje sestavil vlado velike narodne sloge, v kateri bi bile zastopane vse stranke od nemških nacijonalcev do socijalnih demokratov. Prevladuje naziranje, da Marx ne bo hotel stopiti na čelo desničarske vlade.

EBERT ODSTOPI?

Berlin, 11. decembra. v. Razni listi namigavajo, da bo državni predsednik Ebert demisionira, ako bi prišlo do vlade meščanskega bloka, odnosno do vlade desnice.

Teroristična akcija albanske vlade

VLADNE ČETE MORE POLITIČNE NASTPROTNIKE IN JIM ZAŽIGAJO DOMOVE — BREZUSPEŠNA FRANCOSKA INTERVENCIJA.

Beograd, 11. decembra, p. Poslednje brzojavke, ki jih je prejela vlada nocoj o dogodkih v Albaniji, pravijo, da se nemir v tej državi vedno bolj širijo. Po poročilih iz Skadra nastopa albanska vlada z nezaslišanim terorjem proti svojim političnim nasprotnikom. Francoski odpravnik poslov je opozoril zunanjega ministra Gurakučija, da ni pravično, da nastopa albanska vlada tako zverinsko proti svojim političnim nasprotnikom, da jih ubija in jim zažiga hiše. Ta intervencija francoskega zastopnika je žal ostala brez uspeha in teror se nadaljuje z vso silovitostjo. Po vesteh z meje so se spopadle v Malesiji in bližnji okolici čete z oddelki, ki jih vodi Bajram Cur. Te čete imajo nalogo, da po svoje ustrahujejo nasprotnike vlade Fan Nolija.

London brez solnca in svetlobe

IZREDNO GOSTA MEGLA LEŽI NAD MESTOM. — OVIRE V PROMETU. — ŠTEVILNE NESREČE.

London, 11. decembra. v. London je že 36 ur zavit v izredno gosto meglo, kakršna že 50 let ni nastopila. Razlika med dnevom in nočjo je izginila. Promet se razvija le z izrednimi težkočami. Električne luči gorijo nepretrgano. Žarometi razsvetljujejo ceste. Računajo, da ima mestna občina vsled povečane razsvetljave dnevno 100.000 funtov več izdatkov. Promet na Themsi je popolnoma ustavljen. Javljenih je bilo mnogo nesreč. Pri karambolu dveh avtobusov je bilo 16 oseb lahko ranjenih. Letalski promet na kontinent je ustavljen. Pod zaščito megle se je število vlomov seveda zelo povečalo.

Svet Zveze narodov

Rim, 11. decembra. v. Svet zveze narodov je danes razpravljal o mejah Iraka, nadalje o imenovanju komisije za uspešen razvoj mednarodnega prava, o vprašanju mohamedancev albanskega porekla v Grčiji, o saarskem vprašanju in o mednarodnem državnem udruženju za medsebojno pomoč pri nacionalnih katastrofah.

Rim, 11. decembra. s. Mussolini je sinoči priredil v palači Venezia banket na čast zunanjim članom Sveta zveze narodov, katerega so se med drugimi udeležili Chamberlain, Briand, dr. Beneš, dr. Ninčić in vsi člani Sveta zveze narodov. Mussolini je izrazil željo, da bi bilo delo Zveze narodov kronano z uspehom, ter je končal svojo napitnico z željo za procvit zastopanih vlad in narodov.

KOMISIJA PROSVETNEGA MINISTRSTVA ZA REAKTIVIRANJE URADNIKOV.

Beograd, 11. decembra. p. V prosvetnem ministrstvu se je sestavila posebna komisija, ki naj se bavi z reaktiviranjem pod prejšnjo vlado upokojenih ali odpuščenih državnih nameščencev. Za predsednika te komisije je določen g. Ilija Marišić, za člane pa gg. dr. Vlada Marinković, Jeremija Živanović in Laza Knežević.

RADI ŠKRLATINKE ZAPRTE ŠOLE.

Beograd, 11. decembra. r. Zaradi opasnega širjenja škrlatinke je dala vlada zapreti začasno ljudske šole v Pančevu, v Beogradu na Smederevskem Gjermu, v Osniču, v okrožju timoškem in v Prokuplju.

TELEFONSKA ZVEZA MED BUKAREŠTO IN TRSTOM.

Beograd, 11. decembra. r. Kar se tiče novih telefonskih zvez med Bukarešto in inozemstvom, objavlja rumunsko poštno ravnateljstvo v Bukarešti, da bo nova telefonska proga z Beogradom podaljšana do Zagreba in Trsta. Prihodnje poletje bo tudi vzpostavljena direktna telefonska zveza med Bukarešto na eni in Budimpešto, Dunajem, Prago in Varšavo na drugi strani.

LEOPOLD CHLUMETZKY UMRL

Bad Aussee, 11. decembra. j. Leopold pl. Chlumetzky, znani avstrijski publicist in politik, je danes popoldne umrl. Bil je star 91 let.

Nov konflikt med Anglijo in Perzijo

Moskva, 11. decembra, s. Kakor poroča «Pravda» iz Teherana, je Anglija poslala perzijski vladi dve ostri noti. V njih se zahteva takojšnja umaknitev perzijskih čet iz petrolejskega ozemlja in se dela Perzijo odgovorno za vso škodo, ki bi jo morebiti trpeli viri nafte. Perzijska vlada je zelo ogorčena zaradi tega vmešavanja Anglije v notranje zadeve Perzije. Govori se, da so prišle v perzijski zaliv tri angleške križarke in da bodo angleške čete vdrle v petrolejsko ozemlje. «Pravda» opozarja na velik pomen tega novega naskoka angleškega imperializma, ki da ni nič manj važen, kakor naskok v Egiptu.

NOVI ŠVICARSKI PREDSEDNIK.

Bern, 11. decembra. j. Za predsednika zveznega sveta za leto 1925. je bil od obeh zbornic izvoljen šef švicarskega finančnega departementa Musy, za podpredsednika pa šef policije in pravosodja Halberlin.

HERRIOTOVA BOLEZEN.

Pariz, 11. decembra. j. Kakor javlja Agence Havas, se je zdravstveno stanje ministrskega predsednika Herriota nekoliko izboljšalo. Vendar pa bo moral še nekaj dni ostati doma. Herriot boleha na ishiasu in na motenju srca.

Borza

11. decembra:

CURIH: Beograd 7.75, New-York 516.20 London 24.255, Pariz 27.65, Milan 22.25, Praga 15.5725, Budimpešta 0.0070, Bukarešta 2.675, Sofija 3.80, Dunaj 0.007275.

DUNAJ: Beograd 1067 do 1071, Budimpešta 96.30 do 97.10, Milan 3049 do 3061, New-York 70.935 do 71.185, Pariz 3810 do 3826, Praga 2143 do 2153, Curih 13.750 do 13.800, dinarji 1059 do 1065, dolarji 70.460 do 70.860, lire 3030 do 3050.

PRAGA: Beograd 50.35, Rim 146.50, Budimpešta 4.53, London 159.30, Curih 658.25.

BERLIN: Beograd 6.29, Milan 18.11, Praga 12.67, New-York 4.195, Curih 81.27.

LONDON: Beograd 313, Milan 108.85, Dunaj 332.000, Praga 155.25.

NEW-YORK: Beograd 150.75, Milan 431, Praga 302.25.

Odmevi beograjskih izgredov v Ljubljani

Na ljubljanski univerzi je bilo včeraj zopet bolj živahno. Klerikalni akademiki in drugi separatisti, katerim dosedaj ni uspelo, da bi s silo onemogočili predavanja in v ta namen na akademskih tleh niti resolucije niso mogli sprejeti, so se včeraj poslužili zvijače in nekorektnosti, da so mogli vsaj deloma priti na svoj račun. Pod firmo vseučiliških strokovnih organizacij so namreč sklicali za včeraj ob 9. uri dopoldne protestno zborovanje, da sklenejo resolucijo proti kršenju univerzitetne avtonomije, ki da je bila kršena v Beogradu. Zborovanje je bilo nepravilno sklicano tako, da zanj več kot polovica slušateljev sploh vedela ni, na shod pa je prišlo 300 akademikov, med njimi le 200 teroristov, ki so se izjavili, da v znak protesta sicer ne bodo več štrajkali, pač pa izostali od predavanj. Zborovanje je bilo zelo živahno, ker je opozicija krepko ugovarjala in zahtevala, da naj se sestanek strokovnih organizacij preloži vsaj za 24 ur, da bo med tem mogoče dobiti iz Beograda avtentično obvestilo, kako so se vršili dogodki na tamošnji univerzi. Aranžerji so pa imeli slabo vest, ker so strokovno zborovanje na zvijačen način sklicali in pretvorili v politični shod. Komunisti so vpili: «Sklepajmo danes, jutri bodo prišli drugi», klerikalci pa so kričali: «Nastopimo s silo, če ne gre drugače».

Manjšina se vendar teroristom ni hotela udati, pa je zapustila zborovanje in s tem omogočila, da so klerikalci sprejeli resolucijo, ki so jo nato nesli v deputaciji velikemu županu dr. Baltiču. Pri izročitvi resolucije so akademiki v imenu strokovnih društev izjavili velikemu županu, da so resolucije naperjene proti temu, da je šla policija v Beogradu na akademska tla in da one nimajo nikakih stikov s prejšnjimi pojavi. G. veliki župan je apeliral na razsodnost dijaštva in ga prosil, naj se drži v svojem postopanju dopustnih mej, da ne bo potrebna intervencija državne oblasti.

Opozicija, ki je zapustila zborovanje in odšla v avlo, je po kratkem posvetovanju izbrala štiričlansko delegacijo, ki se je podala k prorektorju dr. Kidriču in mu podala izjavo, ki ugotavlja, da skupščina «strokovnih organizacij» ni bila pravomočna, ker ni bila pravilno sklicana, s tem da ni bila javljena 24 ur preje. Na skupščini ni bila navzoča niti polovica slušateljev univerze. Aranžerji te skupščine so postopali v ostalem neakademsko s tem, da so hoteli z nestrpnostjo prisiliti skupščino do glasovanja za svojo resolucijo. Četudi bi bila za tak sklep strokovnih organizacij potrebna brezpogojna solidarnost celokupne akademske omladine, opozicija smatra za svojo sveto dolžnost, da čuva nedotakljivost akademske svobode in avtonomije, pa naj bi bila kršena s katerekoli strani.

SKUPŠČINA NACIONALNIH AKADEMIKOV V BEOGRADU.

Te dni se je vršilo v beograjskem hotelu «Pariz» veličastno zborovanje nacionalnih akademikov, ki so glasno protestirali proti gaženju univerzitetne avtonomije s strani komunistično-republikansko-radićevske-klerikalne klike. Na zborovanju je bilo prisotnih nad 1000 akademikov, ki so ob velikem navdušenju jasno protestirali proti ponašanju separatistične omladine ob priliki zadnjih dogodkov na beograjski univerzi.

Akademiki nacionalisti, brez ozira na politične klube in organizacije, so na tem zborovanju v hotelu «Pariz» soglasno sprejeli nastopno resolucijo:

1. Spoštujoč in čuvajoč avtonomijo univerz, ki je zajamčena po zakonu, akademiki-nacionalisti najenergičneje protestirajo proti izkoriščanju te avtonomije v politične in prevratne namene s strani komunistično - republikansko - radićevsko -klerikalne klike in njihovih žalostnih pomagačev, Davidovićevih akademikov, lažidemokratov, ki so prehitro pozabili, da je njihov minister žrtvoval svoje lastno življenje v borbi proti tej komunistični kliki.

2. Akademiki-nacionalisti smatrajo, da se zakoni morajo spoštovati in izvajati nad vsemi, ki jih kršijo. Priviligirancev, za katere zakoni ne bi veljali, v pravno urejeni državi ne more biti!

3. Akademiki-nacionalisti obsojajo postopanje rektorja beograjske univerze g. Pavla Popovića, ki je 6. t. m. brez predhodnega odobrenja univerzitetnega sveta odredil, da se univerzitetna vrata zatvorijo in da komunistična klika ovira dijaštvu dostop na univerzo. S tem je bila težko kršena svoboda pouka, za katero se g. rektor ni zadostno zanimal.

4. *Akademiki-nacionalisti obsojajo takozvani akcijski odbor akademikov, ki se gerira za predstavitelja volje vseh akademikov, dočim predstavlja v resnici le neznatno manjšino.*

5. Akademiki-nacionalisti zahtevajo, da se mora javnost točno in pravilno obvestiti o zadnjih dogodkih na univerzi in ji točno pojasniti vso opasnost komunistične klike, ki je za časa prejšnjega radićevsko-klerikalnega režima zopet dvignila svoje glave in ki skuša sedaj pod vlado krepkega nacionalnega bloka s silo ustvarjati nemire, skrivajoč se za avtonomijo univerz.

6. Akademiki-nacionalisti so trdno odločeni, da čuvajo svetle nacionalne tradicije beograjske univerze in ne bodo dovolili, da bi se z blatom obmetavalo to s slavo ovenčano prosvetno ustanovo.

K dogodkom v Albaniji

Ko je v juniju letošnjega leta izbruhnil upor v severni in južni Albaniji ter so uporniki s koncentrično ofenzivo proti Tirani vrgli vlado Ahmed bega Zogu, se je postavila nova vlada pod predsedstvom Fan Nolija. Ta vlada je gostobesedno pripovedovala, da je odstranila režim tiranije in da se z njenim nastopom za Albanijo pričenja doba demokratičnega življenja ter radikalnih socijalnih in ekonomskih reform, predvsem pa doba vzornega, modernemu duhu časa odgovarjajočega pravnega in faktičnega reda v notranjosti države.

Koj v pričetku je Fan Nolijeva vlada slovesno razglasila svoj program, vsebujoč nič manj kot dvajset programnih točk. Večini med njimi se ne da odrekati temeljne važnosti; da bi se bile izvedle, bi Albanija danes predstavljala moderno evropsko državo, ne pa kosa najtemnejše Afrike. Saj je vseboval Fan Nolijev program n. pr. 1.) točko, da se izvede občna in brezpogojna razorožitev, 2.) obnova javne varnosti in uporaba zakonov, 5.) radikalna rešitev agrarnega vprašanja in osvoboditev naroda od fevdalnih vezi in vpeljava prave demokracije v vsej Albaniji, 6.) temeljne upravne reforme v vseh upravnih in vojaških institucijah, 9.) organizacija občinskih oblasti, 10.) veliko štedenje in proračunsko ravnovesje, 12.) zboljšanje kmetskih pravic in kmetsko ekonomsko emancipacijo, 17. poprava potov in ostalih komunikacij, 19.) organizacija prosvete na modernem temelju.

Vsekakor program ni siromašen. Ali že takoj prva točka na ves glas kriči po skrajni skepsi, zakaj kdo se čuti dovolj močnega, da v Albaniji izvede občno in brezpogojno razorožitev? To ni majhna stvar, izvesti razorožitev v deželi, kjer spadata puška in nož nujnejše k moški opremi, kot obleka, kjer je junaškemu molojcu bolj potrebna municija nego vsakdanja hrana! In občno razorožitev si je vzela za cilj ona vlada, ki si je pravkar revolucijonarnim potom uzurpirala vlado, proti volji večine prebivalstva in s pomočjo roparskih tolp kakega Bajram Cura. Vsakomur, kdor le od daleč pozna albanske razmere, je jasno, da se bodo te tolpe isti trenutek obrnile zoper Fan Nolija in sleherno vlado, ki bi posegla po njihovem orožju, temelju njihove moči. Šele vlada, ki bi razpolagala s krepko stalno oboroženo silo in veliko avtoriteto, bi se mogla z upanjem na uspeh lotiti težavne naloge.

Prav tako kočljiva je točka o agrarni reformi in odpravi fevdalizma. Res da se v vrstah Fan Nolijevih ministrov in pristašev nahajajo možje, ki mislijo iskreno z agrarno reformo in temeljito osvoboditvijo albanskega kmeta. Toda v istih vrstah so možje, ki so sami begi, so velikaši, ki imajo največji interes na tem, da ostanejo v socijalnem in ekonomskem oziru njihove predpravice. Zlasti med člani zloglasnega kosovskega komiteta, ki podpira sedanjo vlado, tvorijo begi važen faktor in najemniške tolpe kačaškega revirja se zbirajo okrog njih in se preživljajo v nemajhni meri baš z njihovimi viri. Vlada se mora tedaj zameriti eni «kupini: ali oni, ki zahteva agrarno reformo in ki je dobila lepe obljube, ali oni, ki je proti reformi in predstavlja močno oboroženo silo. Prva poročila o revoluciji trdijo, da se je iz tega nasprotja pričelo novo prevratno gibanje.

To pa niso še vsi vzroki nezadovoljnosti. Že dolgo so prihajala preko naše meje poročila o nezaslišanem nasilju, ki ga vrše plačanci sedanje vlade ne le nad pristaši Ahmed bega, marveč tudi nad ostalim prebivalstvom: Redžep Šalja, sedanji notranji minister in nekdaj vodja skadarskih upornikov, je ves čas ščitil ta nasilja. Prav tako se je poročalo, kako raste nasprotje med muslimani in katoličani na severu, ker se čutijo slednji od sedanje vlade zapostavljane. Ekonomska sanacija pa se ni pričela niti v najmanjši meri: sedem milijonov lir, ki jih je dobila vlada na posodo v Italiji, so porabili naglo za plačevanje onih vstaških vodij, katerim se je imel Fan Noli s kolegi zahvaliti za obnove politične karijere.

Kateri od navedenih vzrokov je v prvi vrsti povzročil nove nemire, bodo pokazala šele podrobna poročila.

Francija in izid nemških volitev

Pariz, 8. decembra.

Zadnje letošnje ljudsko glasovanje v velikih državah je končano. 7. t. m. si je Nemčija izvolila novo poslansko zbornico. Volitve so izpadle neodločno. Skrajna levica in skrajna desnica sta sicer izgubili na pristaših, vendar si monarhistični in republikanski tabor stojita nasproti približno v prejšnji moči. Pristaši Herriotovega režima, ki so pričakovali zmago zmerne republikanske levice, so razočarani. Oni sicer poudarjajo napredek republikanskih, pomirljivih strank, oni opozarjajo francosko ljudstvo da bi nemške volitve izpadle še dosti slabše, če bi mesto Herriota v Franciji vladal Poincaré. Vendar do pravega optimizma in navdušenja se ne morejo povspeti.

Francosko desničarsko časopisje ugotavlja, da je politični položaj v Nemčiji neizpremenjen. Značilno piše «Temps: «Izid nemških volitev je v celoti razočaral. Položaj v Nemčiji ostaja po volitvah ravno tako konfuzen kot je bil pred razpustom parlamenta. Zdi se, da nemški narod ni razumel politike, ki je hotela pomagati Nemčiji na noge z namenom, da se orientira levo in omogoči berlinski vladi odkritosrčno izvajanje dolžnosti, ki jih nalaga mirovna pogodba in londonski sporazum, in da se izgladi Nemčiji pot v Zvezo narodov. Izid volitev dne 7. decembra kaže, da se Nemčiji še ne more popolnoma zaupati in najelementarnejša previdnost zahteva, da se napram njej ukrenejo vse potrebne mere varstva in sigurnosti, zakaj Nemčija bo ubogala le v toliko, v kolikor bo prisiljena izpolnjevati svojo dolžnost».

Podobno piše desničarski «Gaulois»: «Zaključek, ki se mora izvajati iz nemškega volilnega dne, je ta, da bo jutrišnja Nemčija na las podobna včerajšnji Nemčiji. Nemci še vedno nimajo drugega načrta kot: vrniti Nemčiji predvojni dominantni položaj v svetu in ob prvi priložnosti odvzeti Franciji ozemlje, ki ga je pridobila z zmago leta 1918.».

Položaj francoske levičarske vlade ni z izidom nemških volitev prav nič olajšan. Če pride v Nemčiji do vlade meščanskega bloka, kar po dosedanjem zadržanju dr. Stresemannove ljudske stranke ni povsem izključeno, bo postala politika g. Herriota širokim množicam francoskega ljudstva popolnoma nerazumljiva. Z zmago republikancev v Ameriki in konservativcev v Angliji je postal ženevski pakt medsebojnega varstva miru docela problematična stvar. Če še Nemčija odgovori na francosko popuščanje, miroljubnost in spravljivost z desničarskim kabinetom, ki bi se polagoma skušal znebiti reparacijskih dajatev, zanesti zmedo in neslogo v Ligo narodov in iz nemške odgovornosti za vojno napraviti preprosto bajko, je več kot gotovo, da bi Francija odgovorila s strmoglavljenjem radikalno - socialistične vlade in z desničarskim kabinetom, ki bi govoril nespokorljivi Nemčiji razumljivejši jezik odločnosti vztrajanja na pogodbah in primernih sankcijah v slučaju neubogljivosti.

Francija je dne 11. maja končno ovrgla bajko, da jo vodijo imperialistični načrti. Ona je pokazala najresnejšo voljo, da se likvidira povojna mržnja in da pride do sprave in do mirnega sodelovanja evropeiskih narodov. Francija in njene zaveznice so šle do skrajnih mej popustljivosti. Nemčija je dne 7. t. m. na to dobro voljo odgovorila neodločno. Dogodki prihodnjih dni, ko bo imenovana nova nemška vlada, bodo pokazali, kako tolmačijo merodajni krogi Nemčije nedeljski plebiscit, ali hočejo mirno sožitje in gospodarsko obnovo ali pa jim je ljubše oživljenje volne Antante, ki bo edini primerni odgovor nemški trdovratnosti.

H klerikalni polomiji na ljubljanski univerzi

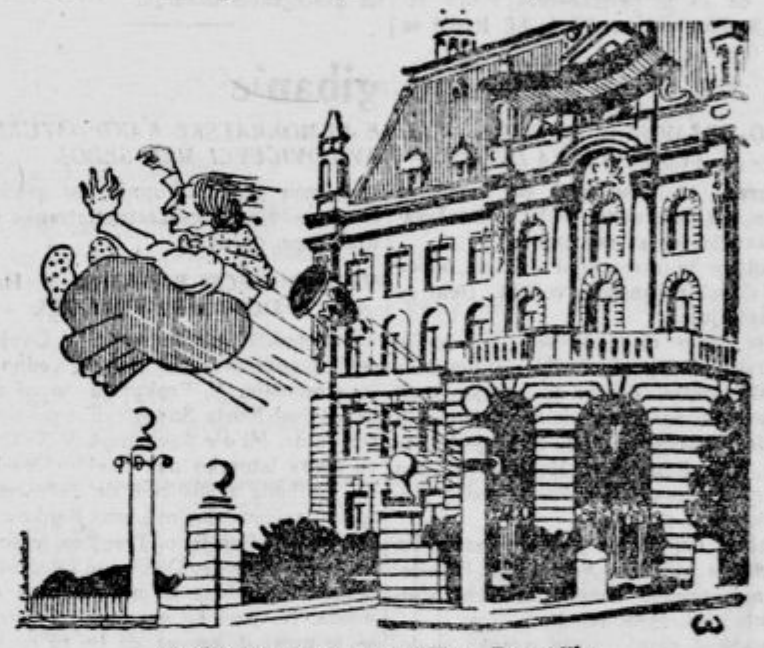

Veličastni polet gospodične Republike.

Politične beležke

+ **Kulturna sramota je tisto, kar v svojem slepem partizanstvu uganja «Slovenec».** Včeraj je za to dal klasičen primer. Dočim se v uvodniku (pod naslovom «Kulturna sramota») blazno kakor vselej zaganja v prosvetnega ministra Pribićevića ter ga obdeluje s škofovskimi psovkami «histerika na stolici naše prosvete» in tako, dotlej priobčuje tudi odstavek iz intervjuva famoznega Nastasa Petrovića. Nastas je namreč te dni ves srečen dal dopisniku «Politike» v Skoplju kolosalno izjavo o svojih preteklih in bodočih uspehih; «Slovenec», ki za Nastasa goji posebne simpatije, pa v posebni depeši priobčuje baš Nastasovo samohvalo, ki se glasi: «Kot pravi radikal, ki sem vse svoje moči in vso svojo preteklost rad dal na žrtvenik svobode in prave ureditve naše države in zato tudi svoječasno veliko trpel, globoko obžalujem, da je današnje predsedništvo radikalne stranke pozabilo na celokupno preteklost radikalne stranke, na herojsko borbo, ki jo je vršilo, in na žrtev, ki jo je bilo doprineslo za svobodo ljudstva, in da se poslužuje še strašnejših sredstev proti razpoloženju in volji ljudstva, kakor so se jih poslu ževali pred vojno reakcionarci v predvojni Srbiji ..» «Slovenec» in vsa javnost že predobro pozna Nastasove notranjeministrske kvalitete in stare grehe. Vsa javnost vé, da je Nastas in nihče drugi dal kot notranji minister zavratno v zaporu justificirati dva novinarja, brata Novakoviča. In vendar je Nastas bil v tigrovski vladi zopetni notranji minister, pa ga tudi še danes smatra «Slovenec» za političnega vzornika napram — Svetozarju Pribićeviću. Hinavstvo, ki ga «Slovenec» uganja v svojih publicističnih manirah, je prava in glavna slovenska kulturna sramota.

+ **Za «ljudski sklad» klerikalne stranke je začel svoje dobre vernike navijati «Slovenec».** Torej tudi še! Nihče tako kakor tigrovska vlada je slovenskemu davkoplačevalcu navrtala žepe do kraja. Nikomur pa se mastne dijete niso tako obračale v prid kakor 21 klerikalnim tigrom, ki so se vozili v Beograd za kratek čas sprehajat in razsajat, dočim so kar štirje za spletke vlekli ministrske plače. «Slovenec». Sedaj še to! Nihče tako kot tigri in tigrovski ministri odstopili za strankin črni fond, ki gre koncem koncev samo njim v prid, ker nihče drugi kot oni in njihova klika od kandidatur ničesar nima. Pač pa «Slovenec» «trumpa» revno slovensko ljudstvo in menda še posebej reflektira na tiste duhovnike, ki so jim klerikalni tigri storili kako uslugo. V ostalem je «Slovenčeva» fehtarija samo licemerska pretveza, ki naj bi maskirala klerikalne denarne rezerve, ki so jih na vladi pobasali z raznimi manipulacijami in so se jim seveda srečneje obnesle kakor Sušnikova mokarska afera, ki je tigrovsko tatvino iz državnih kas primerno razkrinkala. Tigrom seveda ni ničesar zameriti. Preden so bili na vladi so se redili od samega vpitja nad korupcijonisti in državnimi roparji; ko so prišli sami na vlado, niso izsledili ničesar, pač pa sami ravnali, kakor so prej sumničili druge. Klerikalne kase so zaenkr... ..obro založene. Zato dvomimo, da bo «Slovenec» s svojim pozivom uspel pri usmiljenih srcih, kakor smo tudi prepričani, da bo slovensko ljudstvo primere klerikalne korupcije, ki so jo tigri uganjali na vladi, še pravočasno spoznalo in 8. februarja javno ožigosalo.

+ **Akademske kategorije** je začel čudovito sistematično obdelovati «Slovenec». Včeraj piše v uvodniku o «Vseučiliškem profesorju», danes o «Črnošolcu», jutri o «Lemenatarju». Smešne sentimentalnosti, zraven pa pompozne tirade na čast staroslavni «Burschenherrlichkeit» in cinično svetohlinstvo s frazami o «braniku za svobodo», «strtih okovih in verigah» in tako, ne bodo razpihale srca pravim akademikom, ki se zavedajo lastne mladostne in inteligenčne sile in se zahvaljujejo za klerikalno pridigarstvo. «Neukrotljivi in nepremagljivi črnošolski duh», od katerega si slabotni «Slovenec» obeta padec današnjega režima in ostale «dogodke» po programu SLS, pa je tako absurdna ironija, da si jo lahko le klerikalni «črnošolci» vtaknejo za kapo.

+ **Zdaj se jih odrekajo.** Po fijasku zagrebških hasanovskih petelinov na univerzi in po ugotovitvah preiskave, da so v Beogradu konflikt izzivali štrajkaški provokatorji, pričenjajo opozicijski faktorji in njihovi organi povlačevati rogove, ker se jim ni posrečilo iz študentovskih dogodkov izkovati politični kapital, kakor so računali. Vrlo značilno je v tem oziru nenadno rezerviranje zagrebških opozicijskih skupin. V torek bi se namreč bila morala v prostorih Hrvatske Zajednice vršiti skupna konferenca delegatov zagrebških opozicijskih skupin. Toda konference ni bilo, radićevci so jo onemogočili. Prišli so delegat davidovićevcev Stopar, delegat komunistov Čopić in za Zajednico dr. Srkulj, ki pa je takoj sporočil, da Zajednica brez vodstva HRSS. ne more ničesar ukreniti, nakar je radićevski delegat Košutić izjavil, da tudi mestna organizacija HRSS. ni kompetentna za konferiranje o takih vprašanjih kakor je dijaški štrajk. Za tem so se delegati takoj razšli, hrvatska javnost pa je prikrajšana za poseben protesten komunike in porečjo krokodilovih solz . . . Nad ves zanimiv je tudi včerajšnji «Hrvatov» uvodnik pod naslovom: «Što je, gospodo profesori?» Tu se «Hrvat», ki je operetno dijaško štrajkaštvo poveličeval enako kakor naš operetni «Slovenec», strahovito huduje, da zagrebški profesorji in akademske oblasti še niso in ne nameravajo se solidarizirati z republikanskimi mučeniki Bazalinega cilindrovstva. «Hrvat» jim grozi in jim zmerja. Brščas bi tudi proti njihovemu tihemu soglašanju z upokojitvijo hotel aranžirati nov protestni štrajk, da ni prvi poskus tako klavrno in pomilovanja vredno falil.

+ **Radićevo pismo preko laških listov.** Reški in tržaški listi so objavili kratko pismo, ki ga je Radić pisal «iz Ženeve» nekemu svojemu prijatelju na Reki in je pisano na papirju «enega najodličnejših ženevskih hotelov». V pismu pravi Radić, da se «krohota nad izmišljotinami jugoslovenskih listov,» sporoča, da se v kratkem poda v «London in Pariz» ter napoveduje, da se bo v domovino vrnil, ko bo «stari bradati pes nehal lajati» in ko bo «spomladi začel rdeče cveteti mak . . .» Vseeno je, odkoder je pisano to pismo, iz «Ženeve» ali Prpićeve korupcijonistične palače; oni, ki bi jih Radić rad še v zadnjem hipu premotil s svojim skrivališčem, ne nasedajo Radićevim fintam. Lajanje «bradatega psa» in «rdeče makovo cvetje spomladi», ki je nad vse značilno za Radićev ton, pa utegne Štipi pripomoči do kurza za boljše manire. Čas dozoreva, pravi Radić; da dozoreva zanj, se bo kmalu videlo.

+ **»Eksekutivci« v Bosni.** Tako se imenuje nova grupa muslimanov, ki se pričenjajo otresati dr. Spaha. Te dni so imeli v Sarajevu posvetovanje pod predsedstvom Rifat bega Sulejmanpašića. Posvetovanja so se udeležili delegati iz cele Bosne in Hercegovine. Nekateri so se izjavili za povsem samostojen nastop z muslimanskimi listami, drugi pa za kooperacijo z radikali. Končno je bila sprejeta resolucija, ki ostro obsoja dr. Spahovo politiko, in izvoljena je bila posebna delegacija, ki se poda v Beograd, da najde kontakt z Nacionalnim blokom. Ako se upošteva, da tudi Lovrekovićeva akcija v Bosni dobro napreduje, se da prilično ustvariti porazna prognoza za spahovske in radićevske apostole, ki so Herceg.-Bosno doslej smatrali za svoj mogočni vilajet.

Königsmark

Kino Ideal od 14. dec. naprej

Iz demokratske stranke

Zopet nova krajevna organizacija JDS. Demokratska misel v mariborski oblasti se lepo razvija. Poleg nove organizacije v Mežici, ustanovljene v nedeljo 7. t. m., se je istega dne ustanovila nova kraj. organizacija Demokratske stranke v popolnoma kmečki občini Sv. Štefan v Šmarskem okraju. Še ni dolgo, kar je »Slovenski Gospodar« od tam vedel poročati, da v štefanski fari sploh ni nobenega demokrata. V nedeljo 7. pa se je ustanovila Krajevna organizacija JDS, kateri stojijo na čelu sami vrli kmetje in sicer Janko Koprive iz Babnih brd kot predsednik, Fran Jazbec iz Babne gore kot blagajnik, Martin Strašek iz Grobelc kot tajnik ter Ljudevit Vrečko in Anton Slatenšek kot odbornika, ako smo štefanski demokrati dali najboljši odgovor »Slovenskemu Gospodarju«. Živeli! Krepko naprej!

IZ ZVEZE KULTURNIH DRUŠTEV.

V soboto in nedeljo se vrše sledeča predavanja:

Trbovlje: Anton Podbevšek »o ustanovitvi katoliške cerkve«.

Kranjska gora: Ravnatelj Lovro Tepina »o prvi pomoči živini v sili«. Več na plakatih.

Dobrniče: Fran Malasek, v gostilni Smolič ob 7. zjutraj »o gospodarskih vprašanjih«.

Trebnje: Isto predavanje; več na plakatih.

Leskovec: Živinozdravnik Ignacij Šiajpah, ob 7. zjutraj »o kužnih boleznih«.

Hotederšica: Dr. Fran Čadež, ob 3. popoldne »o najnovejših svetovih«.

Boštanj: Prof. Fran Dolžan, ob 11. dopoldne v šoli »o postanku sveta«.

Aršiše - Kolovrat: Prof. Rado Pavlič v gostilni Bergant, ob 3. popoldne: »Nebesa in pekel pri starih narodih«.

Vrhnika: Josip Zupančič v sokolski dvorani, ob 3. popoldne. Nadaljuje o svojih zanimivih temah.

Št. Vid pri Lukovici: Vladimir Kuret, ob 11. dopoldne »o travništvu in sadjarstvu«.

Krašnja: Ob 3. popoldne isto predavanje.

Mirna: Joso Čeh državni višji živinozdravnik: »Prva pomoč živini v sili«. — Več na lepakih.

Št. Jernej: Fran Črnagoj »o gospodarskih vprašanjih«.

Raka: Oton G. Ambrož »o Radiću in seljački stranki«. Več na plakatih.

Na vsa ta predavanja vljudno opozarjamo interesente.

Po svetu

— **Na čelo protiangleškega pokreta v Egiptu** se je te dni postavil princ Omar Posu, ki slovi kot najbogatejši človek Egipta.

— **Kriza v bavarskem deželnem zboru.** Bavarska vlada je sklenila z Vatikanom konkordat, ki ga mora sedaj odobriti še deželni zbor. Med strankami pa se pojavlja proti konkordatu vedno večji odpor, tako da si vlada ratifikacije ne upa postaviti na dnevni red. Bavarski listi se boje, da pride vsled tega do razpusta deželnega zbora.

Naši kraji in ljudje

Jovan Gavrilović

Preteklo nedeljo se je izvršil po inicijativi in s sodelovanjem UJU, poverjeništva Beograd, prenos smrtnih ostankov velikega dobrotnika srbskega učiteljstva, pokojnega Jovana Gavrilovića, s starega beograjskega pokopališča na novo. Saj pa je srbsko učiteljstvo v resnici lahko hvaležno velikemu pokojniku, ki je l. 1872. poklonil svojo hišo in 250 000 Din gotovine, za ono dobo naravnost ogromno premoženje, kot temeljni fond za penzije učiteljskih vdov in sirot, ki so bile dotlej nepreskrbljene.

Osebnost Gavrilovićeva je pa tudi sicer zelo zanimiva, da o njem obširneše pišemo. Jovan Gavrilović se je rodil l. 1796. kot sin imovitega trgovca v Vukovaru v Slavoniji. Študiral je izven svojega rojstnega mesta še v Pečuhu, v Karlovcih, v Stolnem Belemgradu, v Segedinu in v Šopronju. Ko se je vrnil domov, je pomagal svojemu očetu v trgovini. Velikanski požar, ki je l. 1822. upepelil v Vukovaru nad 300 hiš, je uničil tudi ogromno premoženje Gavrilovićeve trgovske hiše in povzročil odhod mladega Jovana, ki ga je privedla pot v Srbijo. V Beogradu je vršil razne službe, in sicer izmenoma kot tajnik pri mestnem in višjem sodišču, kot tajnik pri srbskem poslaništvu v Carigradu in v Bukarešti, bil je tajnik in pozneje ravnatelj takratne knezove dvorne pisarne, kasneši finančni minister, član državnega sveta in po smrti kneza Mihajla l. 1868. tretji namestnik knežjega dostojanstva, torej začasni vladar. Ko je l. 1872. prevzel knez Milan kot polnoleten vlado, je bil Gavrilović vpokojen in je l. 1877. umrl v Beogradu. Od skromnih početkov je dospel do najvišjih časti.

Jovan Gavrilović si je pridobil z neprestanim čitanjem in učenjem za ono dobo izredno znanje v najrazličnejših strokah. Poleg srbskega je govoril še nemško, francosko, latinsko in ogrsko, razumel je tudi italijanski in ruski jezik. Bavil se je z eksperimentalno fiziko, metafiziko, logiko, estetiko, moralno etiko, in to v nemškem in latinskem jeziku. Vuk Karadžić, ki ga je vezalo z njim 50letno pismeno in osebno znanje, ga imenuje «najpametniji in najpošteniji od sviju nemačkara u Srbiji». Nabavljal si je in čital vse važnejše knjige, med njimi staroslovensko dramatiko Dobrovskega, Miklošičev staroslovenski rečnik, Kopitarja, ki je bil z njim v zvezi potom Vuka.

Poleg tega se je zanimal za rudarstvo, dal je inicijativo za ekonomsko, obrtno in trgovsko šolo. Bavil se je z mislijo ustanove splošnega uradniškega fonda za penzije vdov in sirot ter ustanove zastavljalnice. Snoval je čitalnice in knjižnice, vidimo ga med graditelji gledališča na Zelenem Vencu, ki pa zaradi slabega terena ni uspelo. Vidimo ga med snovatelji moderne velike knjigarne, ki bi izdajala in širila knjige po celi Srbiji. Bavil se je tudi z numizmatiko in splošno s starinoslovjem. Iz njegovega peresa so izšli nastopni spisi: 1.) Rečnik geografsko-statistični Srbije. 2.) Mali zemljopis Srbije i Turske. 3.) Kratki trgovački zemljopis za učenike trgovačke škole. 4.) Nešto iz rada srpske financije za 13 poslednjih godina. — Več člankov je napisal v Glasnikih srbskega učenega društva. Razpisal je nagrado 50 dukatov za razpravo o bogomiljih.

Gavrilović je bil član Matice Ilirske in Jugoslovenske Akademije v Zagrebu. Ruski car Aleksander II. ga je odlikoval z redom sv. Ane.

Maribor v letih 1921-24

Maribor, 9. decembra.

I.

V nedeljskem «Jutru» smo podali kratko politično ozadje delovanja mariborskega občinskega sveta v času 1921. do 1924. V naslednjem bomo v kratkih obrisih načrtali pregled stvarnega delovanja prvega slovenskega občinskega sveta in župana v Mariboru. Ker bo ta slika obmejnega Maribora zanimala vso slovensko javnost, smo se obrnili za točno informacijo na bivšega župana g. Grčarja, ki je bil tako prijazen in dal našemu korespondentu v Mariboru naslednjo karakteristiko in razvoj Maribora od 1921. do danes, ko prevzema mestno gospodarstvo novi občinski svet:

Ko je leta 1921. prvi slovenski občinski svet prevzel občino, jo je našel v stanju vojnih posledic. Pažnjo je bilo posvetiti predvsem gospodarski povzdigi občine. Vsled nestalne vrednosti denarja bi lahko prišla občina s hitrimi in velikimi napravami pozneje v obupen položaj. Previdnost je torej nal gala zmernost. In tako so se izvršile le najnujnejše investicije: Otvorile so se nekatere nove ceste in kanalizirale, izvedla kanalizacija Smetanove ulice, popravile obstoječe ceste. Pločniki ob cestah se že tretjič polagajo in bodo ob lepem vremenu letos čisto obnovljeni. V bodoče bo torej potrebno samo redno vzdrževanje brez večjih izdatkov.

Veliko skrbi so povzročala mestna podjetja. V slabem stanju je bila zlasti plinarna in kop lišče. Plinarno je mesto od privatne družbe že prevzelo v slabem stanju. Obratovali so po starem retortnem sistemu, za katerega je bilo treba premoga višjih kalorij iz inozemstva. Iz slabega cevnega omrežja je uhajalo nad 50 odst plina Uvedli smo torej dvoplinski sistem, s čemer se je produkcija pocenila in kakovost plina zboljšala. Omrežje se izmenjuje in je zguba na plinu že za 20 odst manjša. Z izvedbo elektrifikacije ulic in obnovo omrežja bo tudi plinarna dobičkanosna, ker konzum plina narašča.

Mestni vodovod je elektrificiran; ravno tako obrat klavnice. Mestno električno podjetje je pričelo obratovati šele ob početku funkcijske dobe občinskega sveta. O tem pa je «Jutro» že obširneje poročalo v članku ravnatelja g. Kejžarja. Tudi tu je izvršil občinski svet ogromno delo v korist občine z reorganizacijo podjetja, ki so ga zapustili Nemci v desolatnem stanju. Mestno kopališče je bilo tudi že kupljeno v slabem stanju od Nemcev. Bilo je predmet neštetih posvetovanj v obč. svetu. Sedaj so izdelani načrti za modernizacijo; občinski svet pa jih ni obravnaval, ker ni dovršil svoje zadnje seje. V predlanski suši je bilo povečano kopališče ob Dravi, vendarle provizorično, ker še ni rešeno lastninsko vprašanje.

Velike težave je delal prvi dve leti mestni vodovod. Vsled pomanjkanja vode se je bilo bati katastrofe. Zato se je opremil še en vodnjak s sesalnimi napravami. Za mestno klavnico so izdelani načrti moderne hladilnice.

Izredno pažnjo je posvečal obč. svet industrijalizaciji mesta. Občina je omogočila ustanovitev cele vrste industrij: Doktor in drug, inž. Böhl, Toman in Reich, Unio delavnice, inž. Kybal, Forstnerič, Sonsky i. dr. Nadaljnjo akcijo je preprečil Beograd, ki Mariboru ne daje večjih industrijskih kavcij.

Načrt inkorporacije obmejnih občin (Krčevina, Studenci, Pobrežje, Tezno) je razbila trmoglavost zastopnikov teh občin, ker ne uvidijo dalekosežnosti koristne združitve, temveč bi rade na račun mesta živele parasitsko življenje, — prisilne inkorporacije pa sedanja zakonodaja ne pozna. (Večino v teh občinah pa so imeli socialisti. (Opomba kor.).

Važno delo je napravila občina v tem, da je preprečila sprejem novega zakonskega osnutka o upravi in samoupravi mest. Z inicijativo Maribora se je posrečilo pridobiti večino mestnih zastopstev za akcijo, ki je dosegla, da je notranji minister odtegnil svoj načrt iz parlamenta.

Prihodnjič še prinesemo delo Maribora v socijalno in kulturno političnem pomenu ter par besed o nalogah novega obč. sveta.

a. r.

Da si kupi morfija . . .

Ljubljana, 10. decembra.

Zadnje čase so se množile tatvine v ljubljanskih cerkvah. Neznani storilec je odnašal prav posebno rad oltarne prte, sveče, denar iz puščice in podobno. Tat je obiskal tekom par tednov šentpetersko cerkev, cerkev sv. Jožefa, sv. Florjana in frančiškansko. Povsod je izmaknil, če ne drugega, vsaj po dva prta in oškodoval vse cerkve za okrog 4 do 5 tisoč dinarjev.

Policija je pričela energično zasledovati za skrivnostnim tatom. Ker so nekateri ljudje opazili tekom dopoldneva hoditi okrog cerkve mladega moškega in ga varnostnim organom določno opisali, je bil na podlagi tega opisa aretiran na Bleiweisovi cesti Lovro Kumelj, rojen l. 1901 pri Sv. Lenartu, stanujoč v Zg. Šiški št. 68. In res, pri aretaciji sta se našla pri njem pod obleko oba ukradena prta, poleg tega pa še 16 kosov sveč in tri kleščice, pripravne za seganje po denarju v cerkvene puščice. Tkom zaslišanja so spoznali v njem storilca vseh cerkvenih tatvin, ki so se pripetile v zadnjem času. Zdi se, da se živčno popolnoma uničeni mladi možakar naravnost specijalizira na te vrste tatvino, kajti še ne dolgo tega je prestal večmesečno kazen za tatvino, ki jo je maja meseca izvršil v frančiškanski cerkvi, koder je pobral sv. Antonu iz puščice milodare. Svoj zagovor utemeljuje z bedo in pomanjkanjem in naglaša, da je moral krasti v prvi vrsti zato, da si kupi morfija, da umiri svoje razkrojene živce.

Königsmark

Kino Ideal od 14. dec. naprej

Vse govori samo o velikem monumentalnem filmu

Helena - padec Troje

II. del samo še danes in jutri 13. t. m.

Predstave ob 1/2 5., 6., 1/2 8. in 9. uri

Tel. 730 Kino Ljubljanski dvor Tel. 730

Porote

Ljubljana, 11. decembra.

ROPARSKI NAPAD NA VIČU.

Danes se je moral zagovarjati pred porotnim sodiščem član dične peteroperesne deteljice, 23letni delavec *Ivan Senger* z Viča radi dogovorjenega napada na rodbino Cirman na Viču, ki ga je izvršil v družbi tovarišev Smuka, Oblaka, Marna in Antona Heuffela. Sestali so se zvečer v Heufflovi delavnici in se skrbno pripravili na nepričakovan in nezaželjen nočni obisk, pri katerem so upali zaslužiti lepe novce. Načrt je napravil Anton Heuffel, ki je od nekod zvedel, da imajo pri Cirmanovih večjo vsoto denarja shranjeno. Na večer dogodka so se zbrali in se maskirali. Preoblekli so se v cunju in obraze so si zavarovali z maskami zoper plin, da jih ne bi nihče mogel spoznati. Nato so si razdelili vloge: Anton Heuffel naj bi na dvorišču pazil, Fr. Smuk in Jože Marn sta imela stražiti na dvorišču, Oblak pa vrata na cesto. Senger pa se je odločil, da stopi v hišo in na ta ali oni način izsili denar. Ko so po končanem posvetovanju dospeli do Cirmanove hiše, so se domači baš odpravljali spat. Stari oče Jerman je stopil še enkrat na dvorišče in ko je odprl vežna vrata, sta stopila predenj Senger in Smuk ter ga potisnila v vežo nazaj. Tedaj je stopila v vežo tudi Frančiška Sojer, ki se je dotlej nahajala v kuhinji in se je sedaj silno prestrašila, ko je naenkrat zaslišala tuj in osoren glas: «Mi smo boljševiki, mamca, boste dali denar!» Hotela je zbežati, toda nekdo jo je prijel za roko in ji nastavil samokres na prsi. Ta trenutek je stopila tudi Ivana Cirman v vežo in tedaj se je posrečilo Sojerjevi zbežati v bližnjo Pirnatovo gostilno, iz katere se je vrnila z dvema stražnikoma. Tedaj pa nenadnih nočnih obiskovalcev ni bilo nikjer več, ker so medtem zbežali v Mestni log. Od obtožencev je Anton Heuffel umrl že pred razpravo, ostali trije pa so bili pri lanski pomladanski poroti obsojeni. Današnji obtoženec je medtem doživel še druge zanimivosti. Ubežal je še pravočasno v Italijo, kjer pa se je kmalu spet lotil nepoštenega pridobivanja denarja in je bil zato obsojen na 13 mesecev težke ječe. Po prestani kazni se je vrnil v domovino in se sam javil sodišču. Tekom današnje razprave je obtoženec trdovratno tajil vsako soudeležbo na inkriminiranem roparskem napadu, toda njegovi takratni tovariši so vsi izpovedali, da je bil on eden glavnih agitatorjev za nočno ekskurzijo k sosedu. Tudi dejstvo, da je že sodeloval pri več takih podjetjih in da jih je po lastnem priznanju hotel še nekaj uprizoriti, ga je obteževalo. Porotno sodišče je stavilo porotnikom eno samo vprašanje ki so ga potrdili z utesnitvijo, da ne smatrajo dokazanim, da je baš on bil tisti, ki je Sojerjevi nastavil revolver na prsi. Po prečitanju pravdoreka porotnikov je med splošno tišino obtoženec izjavil, da je bil res udeležen pri nočnem napadu, da pa ni imel revolverja seboj. Porotno sodišče (predsednik nadsv. dr. Mladič, votanta svet. Keršič in sodnik Sfiligoj, drž. pravdnik dr. Mastnak) je obsodilo Ivana Sengerja na 3 leta težke ječe.

Maribor, 11. decembra.

NEPOŠTENI URADNIK.

Zasebni uradnik Robert Fuchs je bil uslužben kot uradnik pri podružnici zavarovalne družbe Vardar v Mariboru. Plače je dobival 1000 Din mesečno, vrhtega pa še 25 — 40 odst. provizije od sklenjenih pogodb. V sedmih mesecih je prejel na plači in proviziji skupno 63.000 Din in je imel na ta način mesečno celotno 9000 Din prejemkov. Svoji ženi je dal za gospodinjstvo le 1500 Din. Vsi ti sijajni dohodki pa Fuchsu še vedno niso zadostovali. Začel si je pridržavati denar, ki so ga plačevale stranke za zavarovalnino in oškodoval družbo na ta način za preko 90.000 Din. Fuchs priznava svojo krivdo in se izgovarja hladnokrvno, da je ves poneverjeni denar lahkomiselno zaigral in zavesel.ačil v veselih družbah po Gradcu in na Dunaju.

Razprava je bila v svrho zaslišanja novih prič preložena.

PONAREJANJE IN RAZPEČAVANJE NAŠIH KOLKOV.

Danes je mariborska porota razpravljala tudi o znani aferi s ponarejanjem in razpečavanjem naših 10 in 5dinarskih kolkov, o kateri smo svoječasno že obširno poročali. Na zatožni klopi sta bila 35letni Josip Dobrovnik iz Mozirja, sedaj trgovec v Gradcu in Drago Milosavljević, trgovski pomočnik v Mariboru, ki sta bila obtožena, da sta kolke ponarejala oz. razpečavala.

Josip Dobrovnik je bil po vojni večinoma brez stalnega posla, tako da se je ljudem zdelo čudno, od česa se preživlja. Znal se je rešiti vsakega kazenskega postopanja, dokler ni bil končno zasačen pri ponarejanju in razpečavanju kolkov. Že septembra 1923 se je dogovoril v Gradcu s trgovcem Gerholdom in tiskarnarjem Karlom Rabitschem, ki sta bivala do prevrata v Mariboru, da bodo izdelovali in spravljali v promet falzifikate kolkov po 10 in 5 Din. Okrajno glavarstvo v Ptuju je bilo že čez nekaj mesecev zaupno obveščeno, da obstoja v Gradcu družba, ki izdelava ponarejene kolke in jih spravlja v Sloveniji v promet. Izvršena je bila preiskava v Ljubljani in na Rakeku, a brez uspeha. Okrajno finančno ravnateljstvo v Mariboru in policija pa kljub temu nista mirovala in sta poizvedovala dalje. Pri uslužbencu tvrdke Krstič v Mariboru, Dragu Milosavljeviču je bilo pri hišni preiskavi najdeno neko zanj jako obtežilno pismo, na podlagi katerega je moral priznati, da se je bavil z razpečavanjem ponarejenih kolkov in da ima v Krstićevem senu spravljenih še 1400 falzifikatov po 10 Din Priznal je tudi, da mu je dal falzifikate Dobrovnik, ki se je izdajal v Avstriji za Fischerja. Policijske poizvedbe v Mariboru in Gradcu so potem dognale, da je falzifikate tiskal Rabitsch v Gradcu po Dobrovićevem naročilu, pri katerem so v resnici našli po 5103 komade ponarejenih kolkov po 10 in 5 Din. Dobrovnik priznа dejanje in navaja, da je baje začetnik cele akcije trgovec Maks Gerhold v Gradcu, radi razpečavanja kolkov pa je imel stike samo z Milosavljevićem.

Porotniki so potrdili glavna vprašanja v smislu obtožbe in sta bila obsojena: Dobrovnik na 2 in pol, Milosavljević pa na eno in pol leta težke ječe.

!! Vaši živci so prenapeti !!
!! Vaša duša je utrujena !!

Edino uspešno zdravilo za oboje je le „ON“ prine smeha

Harrold Lloyd,

ki gostuje dne 12., 13. in 14 decembra v najnovejšem svojem filmu

„Bakina maza“

v ELITNEM KINU „MATICA“.

7172

Dame pozor!

Na serijo izgotovljenih družabnih toalet, damskih kot dekliških. Zadnji pariški modeli. Cene vsakomur dosegljive.

Modni atelije M. Sarc, Kongresni trg 4-I

Kulturni pregled

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama.

Petek, 12.: «Sumljiva oseba». C.
Sobota, 13.: «Paglavka». D.
Nedelja, 14.: ob 3.: «Mogočni prstan». Mladinska predstava. Izv. Ob 8.: «Danes bomo tiči». Izv.
Ponedeljek, 15.: «Sumljiva oseba». B.

Ljubljanska opera.

Petek, 12.: Zaprto.
Sobota, 13.: «Lopudska sirotica». E.
Nedelja, 14. ob 3.: «Cavalleria rusticana», «V vodnjaku». Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izv. Gostuje tenorist Ado Darian.

Mariborsko gledališče.

Petek, 12.: «Trubadur». Gostovanje ge. Thierry-Kavčnikove iz Ljubljane. C.

Celjsko gledališče.

Nedelja, 14. ob 16.: «Pri Hrastovih». Znižane cene.

Sprememba opernega repertoarja v Ljubljani. Na željo skladatelja g. F. S. Vilharja, ki ostane do nedelje še v Ljubljani, se poje v soboto mesto naznanjene opere Rigoletto opera «Lopudska sirotica» za red E.

F. S. Vilhar: Lopudska sirotica

V proslavo 70 letnice našega rojaka, popularnega in izredno plodovitega jugoslovenskega skladatelja Fr. S. Vilharja smo čuli sinoči sicer dve sezoni prepozno, a zato tem živeje in vreleje izvajano jubilarjevo opero ljubljenko: «Lopudsko sirotico». Naš Vilhar je že od početka svojega umetniškega ustvarjanja čutil slovanski in jugoslovenski ter je uglašal prav tako hrvatske, kakor srbske ali slovenske tekste, posvečal svoje umotvore slovanskim vladarjem in velmožem ter sploh v vsem svojem delovanju dokazoval, da je skladatelj globokega narodnega čustva, širokega slovanskega obzorja. Zato je bilo pravilno, da se je izvajala sinoči njegova najzrelejša opera v hrvatskem originalu, ki so ga naši pevci zvečine peli celo razumljiveje, nego bi bili peli slovenski tekst. Bilo je lepo, da se je oglasila med čestitarji jubilarju na odru med slovenskimi govorniki tudi srbsko-hrvatska beseda. Fr. S. Vilhar je bil med pijonirji jugoslovenske kulturne vzajemnosti; svojega talenta ni zakopal, nego je dal narodu vse, kar je mogel in znal ter pokazal novemu rodu pot, ki vodi edina k uspehu.

Uprizoritev njegove opere na našem odru je bila zelo dostojna. Žal, da je naša scena preozka in premalo globoka in se zato mnoge krasne zamisli pokojnega dr. Mil. Ogrizovića niso mogle dovolj uveljaviti. V ozadju široko morje, po katerem plovejo čolni in se končno vrši cela bitka, vihar na morju, dalmatinska obala, bližina Dubrovnika: vsega tega se pri nas ne more podati Režiser P. Debevec pa se je očividno trudil, da bi storil vse, kar je količkaj mogoče v naših razmerah. Zato mu gre priznanje.

Tudi vsi solisti so se posvetili svojim partijam z vso vnemo, zbor je bil na višini in orkester odličen. Izgovor besedila je bil prav skrbno in jasno izvajan, kar vse pišemo s posebnim priznanjem na rovaš dirigentu N. Štritofu. Po dolgem času je dirigiral v operi zopet prvič in bil predmet živahnih ovacij publike s solisti vred.

Po II. dejanju so jubilarju čestitali na odru in mu poklonili vence, fotografije ter razne darove ljubljanske publike gg. upravnik Hubad, Prelovec, Dražil in dalmatinski akademik. Za gledališke soliste in vse slovenske pevce, ki so bili zastopani po deputacijah Glasbene Matice in drugih društev, je govoril predsednik udruženja gled. igralcev, Betetto. G. Fr. S. Vilharja je klicalo občinstvo po vsakem dejanju znova in znova na oder, ter je potekla vsa predstava med neprestanimi izrazi zahvalnosti in priznanja. O operi več po reprizi. —a

V nedeljo, dne 14. t. m. ob 11. uri dopoldne se vrši v Filharmonični dvorani IV. muzikalno predavanje za mladino pod naslovom **«Glasba Čehov»**. Spored izvajajo operna pevka gdč. Bela Rozumova, kons. profesorji: ga. Ruža Šlais, g. Jan Šlais in g. Karel Jeraj ter član opernega orkestra g. Müller. Uvodno besedo govori zborovodja Prelovec. Skrbna sestava sporeda in imena sodelovalcev nam jamčijo v vsakem pogledu za to hvalevredno in izvrstno institucijo mladinskih predavanj. Starši pošljite svoje otroke k predavanju. Sporedi v Matični knjigarni.

Petdesetletnica člana beograjskega gledališča. V sredo, dne 3. decembra je proslavil g. D. Jovanović, član beograjskega dramskega ansambla, 50 letnico svojega rojstva. Jubilant je nastopil ob tej priložnosti v vlogi bankirja Vilbrouna v drami «Pariška sirota».

Premijera Begovićeve drame «Božji človek», katero je pisatelj vložil pri upravi zagrebškega Nar. gledališča šele pred kratkim, se bo vršila danes, v petek zvečer. V dramskem nastopi poleg drugih tudi slovenska rojakinja g. Podgorska.

Iz osiješkega gledališča. V nedeljo je imelo osiješko operno gledališče dve premijeri. Pela se je Bizetova enodejanka «Djamileh» in Wolf-Ferrarijeva «Suzanina tajna». V prvi so nastopili: Štefa Rodanne, Dušan Milrović in Gjuro Trbuhović, v drugi pa Anka Milić in Rudolf Bukšeg. — V sredo je bila premijera Dostojevskega dramatiziranega romana «Idiot» v režiji intendanta g. Pavla Golie.

Oratorij Bož. Širole «Abrahamova žrtev», ki se je lani izvajal v Osijeku, se bo pel v nedeljo, dne 14. t. m. v Karlovcu. Delo bo izvajalo pevsko društvo «Zora» s sodelovanjem vojaškega orkestra. Pozneje se bo oratorij pel tudi v Zagrebu.

Koncert Dane Kobler-Golieve v Osijeku. Danes, v petek zvečer nastopi v Osijeku slovenska rojakinja ga. Dana Koller-Golia s koncertom, na katerem bo igrala Chopinovo sonato v B-molu, Bach-Lisztove varijacije in večjo skladbo zagrebškga profesorja Schwarza, ki je sedaj nameščen na glasbeni šoli v Osijeku.

Veselinovićev «Gjido» v Sarajevu. — Koncem prošlega meseca se je vršila v Sarajevu premijera Veselinovićeve ljudske veseloigre «Gjido» v originalnih nošah iz srbske Mačve. Sploh treba priznati, da je sarajevsko gledališče pod upravo igralca in režiserja Becka zelo agilno.

Smrt dveh glasbenikov. V Berlinu je umrl klavirski virtuoz, skladatelj in glasbeni pedagog Ksaver Scharwenka. Bil je star 75 let. — V Zagrebu je preminul bivši profesor na ondotni glasbeni šoli H. Marek. Dosegel je starost 82 let.

Lep uspeh Janačkove «Jenufe» v New-Yorku. Znana dunajska pevka Marija Jeritza, ki poje sedaj na new-yorški Metropolitan-operi, je nastopila prošle dni v Janačkovi «Pastorki Jenufi» in je dosegla izreden uspeh. Občinstvo je bilo z delom in pevci zelo zadovoljno.

Pri dopolnjevanju MAGGI-jeve zabele

Cene dopolnjenih steklenic

Stev.	0	1	2	3
Din	5·—	10·—	17·—	36·—

naj se pazi na to, da se zabela dopolni iz Maggijeve velike originalne steklenice, ker se v teh steklenicah po zakonu sme shranevati, oziroma prodajati samo Maggijeva zabela in ničesar drugega.

Domače vesti

* **Izpremembe v državni službi.** Imenovana sta: dr. Fran Hrašovec za tajnika v ministrstvu notranjih zadev ter Jakob Lobe, doslej pri okrajnem glavarstvu v Novem mestu, za arhivarja v min. notranjih zadev. — Premeščeni so: pomočnik komisarja železniške policije Vinko Danilo iz Zagreba v Maribor; pomočnik komisarja železniške policije Fran Petrović iz Dolnje Lendave v Dravograd; pomočnik komisarja železniške policije Branimir Kosmač iz Maribora na Rakek. — Carinski posrednik Andrej Jovanović je od glavne carinarnice v Mariboru premeščen k glavni carinarnici v Ljubljani.

* **Povračilo troškov za sodne kazni.** Ministrstvo pravde je za območje višjega deželnega sodišča v Ljubljani določilo kot povračilo za troške preiskovalnega zapora in izvršitve kazni za enega kaznjenca in en dan za čas od 1. januarja 1925. do 31. decembra 1925. nastopne zneske, in sicer v sodnih jetnišnicah: a) za preiskovalni zapor in za preskrbo pri izvršitvi kazni 6 dinarjev; za stražo in upravo pri izvršitvi kazni 9 dinarjev; b) za preskrbo, stražo in upravo v kaznilnicah: v moški kaznilnici v Mariboru 17 dinarjev, v ženski kaznilnici v Begunjah 10 dinarjev.

* **Polovična vožnja za uradnike v vseh razredih.** Vsled pritožbe raznih uradniških organizacij je železniško ministrstvo izdalo novo rešitev glede železniških ugodnosti za državne uradnike in nameščence. Vsi uradniki in uslužbenci dobe pravico do polovične vožnje za vsa potovanja brez omejitve na razrede, njihove družine pa za tri potovanja na leto.

* **Kmetijsko orodje za revne invalide.** Ministrstvo za socijalno politiko je izdalo naredbo, po kateri se večja množina kmetijskega orodja razdeli med najbolj potrebne vojne invalide.

* **V zadevi izmenjave novčanic** je finančno ministrstvo odredilo, da se po 1. januarju 1925. ne bodo več izmenjavale stare novčanice po 5, 10 in 20 dinarjev.

* **Himen.** Poročil se je 8. t. m pri Sv. Juriju v Prekmurju tajnik in vaditelj naraščaja sokolskega društva v Planini pri Rakeku br. Nino Mrhar z godč. Emo Marič od Sv. Jurija. Mlademu paru obilo sreče!

* **Slovensko planinsko društvo** naznanja, da se je preselila pisarna Osrednjega odbora SPD. iz Poljanske ceste št. 12 v prostore Jadransko-podunavske banke Šelenburgova ul. 7, drugo nadstropje. — Osrednji odbor SPD.

* **Izletnikom in zimskim turistom** sporočamo, da so sedaj postavljene peči v sobah hotela «Zlatorog», odnosno v novi stavbi, tako da je mogoče bivanje pri hotelu Zlatorog tudi po zimi.

* **Družba sv. Cirila in Metoda** je založila 2 novi vrsti razglednic, ki nas spominjata na naše neodrešene kraje. Ena predstavlja izvir Soče s sliko pesnika S. Gregorčiča, druga Gosposvetski stol s sliko generala Maistra. Sliki je izvršil gospod M. Gaspari. Razglednica stane 1 Din; trgovci in razpečevalci dobe primeren popust. Slovenci, poslužite se za voščila k bližajočim se praznikom teh družbenih razglednic!

* **Razpust «Zveze rudarskih delavcev v Sloveniji».** «Zveza rudarskih delavcev v Sloveniji» s sedežem v Trbovljah in njeni podružnici v Zagorju in v Hrastniku so, kakor javlja Uradni list, po § 24. društvenega zakona razpuščene, ker so prekoračile statutarno področje.

* **Za naš Jadran.** Sekcija «Jadranske Straže» v Pragi je v sporazumu s centralo v Splitu zaposlena s pripravami za propagandno razstavo v Pragi, ki naj upozna češko občinstvo z lepotami jugoslovenskega Jadrana. Razstava se otvori meseca februarja prihodnjega leta.

* **Povratek vojnih ujetnikov iz Rusije.** V Split je prispel iz Jokohame te dni veliki francoski transatlantik «Portos». Na krovu je bilo 350 ruskih beguncev iz Šangaja, med njimi pa tudi 4 vojni ujetniki Jugosloveni iz bivše avstroogrske vojske.

* **Samomor železniškega postajenačelnika.** Načelnik železniške postaje v Novi Gradiški, Vinko Šolc, si je predvčerajšnjim iz revolverja pognal kroglo v glavo v hipu, ko je brodski vlak prispel na postajo. Šolc je bil prenešen v bolnico, kjer je bila izvršena operacija, ki pa je ostala brezuspešna.

* **Kdo pozna?** Meseca avgusta so naleteli ljudje na cesti proti Muti, ki pelje proti Marenbergu, na moža srednje stasti, oblečenega v srajco, telovnik in «cajgaste» hlače. Na glavi je imel temen klobuk in je bil obut v dobre čevlje. Bil je brez vsakih listin in je mutast. Poizvedbe, ki so se vršile v zadevi identificiranja neznanca v tamošnjem srezu, so ostale brezuspešne. Kdor bi morda kaj vedel o njem, naj sporoči podatke velikemu županstvu mariborske oblasti.

* **Morilec majorja Krnića.** V Sarajevu se je 9. t. m. vršila pred tamkajšnjim divizijskem sodiščem razprava proti žandarmerijskemu narednику Paji Ovčiću, ki je 2. julija lanskega leta v Dubrovniku umoril svojega komandanta majorja Miloša Krnića. Ustrelil ga je s karabinko. Obsojen je bil na dvanajst let težke ječe.

* **Triperesna deteljica.** France Rožane, že dolgoiskan tat, se je pred časom seznanil z drugo tatinsko dvojico, obstoječo iz Antona in Elizabete Jerina. Po kratkem nasvetu so prišli na idejo, da vlomijo pri trgovcu Francetu Tršarju na Vrhniki, koder so vlom tudi v resnici izvršili. Odnesli so večjo množino usnja, platna itd. v vrednosti čez 5000 Din.

Iz Ljubljane

u— **Petletnica ljubljanske univerze.** Naša najvišja kulturna institucija se more letos veseliti petletnega obstoja. Koliko desetletij je pač preteklo v bojih za narodno univerzo, dokler se ni izpolnilo hrepenenje slovenskega naroda po svojem vseučilišču. Hvalevreden je torej sklep akademske mladine, da ta jubilej še posebe proslavi, saj je tok življenja, ki ga je v teh letih doživljala Alma mater labacensis tako velik in mogočen, da ga moremo s ponosom poudariti. Ob tej priliki naj narod tudi izve, kakega pomena je zanje vseučilišče, kaj je že od njega prejel in koliko mu bo mogla univerza še nuditi. Pripravljalni odbor je za dan proslave določil soboto dne 13. decembra. Ta dan se vrši v zborničnі dvorani univerze ob 11. uri slavnostno zborovanje. Dostop je prost vsakomur, ki ljubi naš najvišji zavod in se veseli njegovega jubileja.

u— **Javna zahvala.** Pokrajinski odbor Jugoslovenske Matice v Ljubljani se najiskrenejše zahvaljuje električni delniški družbi Brow - Boveri (prej Štebi in Tuječ) za prireditev javnega radio - koncerta, ki je dal Jugoslovenski Matici lep prispevek v obliki čistega prihoda koncerta. Posebno zahvalo izreka odbor obema tukajšnjima zastopnikoma, gg. Štebiju in Tuječu, ki sta dala idejo in izredno požrtvovalno izvršila vse priprave in vse delo večera.

u— **Nepotreben incident.** Pišejo nam: Ko sem se vračal iz Tivolija sem ob železniškem prelazu naletel na skupino ljudi. Neki starejši gospod, očividno mestni uslužbenec, je v ostrem tonu ustavil gospo z dvema otročičema, ki sta imela v rokah po par vejic. Nastop je vzbudil pri pasantih zelo neljubo pozornost. Ne da bi se spuščal v vprašanje, ali sta otročiča res pobrala vejice na mestnem svetu ali ne, sem mnenja, da bi bilo mnogo umestneje damo legitimirati, kakor pa se na tak način kregati nad njo. To naj velja tudi za paznike v parku. Kdor kaj zakrivi, naj ga paznik naznani, magistrat pa kaznuje. Zaleglo bo več, kakor kreganje, bo pa obenem tudi bolj evropsko.

u— **Če pade sneg, se morajo hodniki takoj odkidati!** Lastniki in oskrbniki hiš ter lastniki zemljišč, ležečih ob javnih cestah, se opozarjajo, da so po § 82 cestno - policijskega reda dolžni sneg, kadar zapade, nemudoma odstraniti s hodnikov in zraven spadajočih cestnih jarkov vzdolž svojih posestev. Če polzi ali se napravi poledica, morajo takoj posuti hodnike s peskom, pepelom ali kakim drugim primernim materialom. Kadar zapade sneg ali se napravi poledica ponoči, morajo biti hodniki osnaženi in posuti vsaj do sedmih zjutraj. Pri neprestanem sneženju naj se hodniki večkrat na dan osnažijo in tako posipajo, da ne bo nevarnosti za pešce. Z dvorišč se sneg in led ne sme odkladati na cesto, temveč se mora odvažati v Ljubljanico ali na odkazane prostore. Sneg, ki sam zdrči ali se pomeče s streh, morajo hišni posestniki nemudoma ob svojih stroških zvoziti s ceste. Ob južnem vremenu naj se hodniki po potrebi večkrat na dan očistijo luž in blata. Kršitelji teh določb bodo kaznovani po § 117 cestno - policijskega reda z globo 1000 Din ali z zaporom do 14 dni, vrhutega bo pa dal mestni magistrat izvršiti opuščena ali površno izvršena dela ob njihovih stroških.

u— **Narodni muzej** je za splošen, brezplačen poset otvorjen le še prihodnjo nedeljo (14. t. m.). Preko zime ostane potem muzej ob nedeljah radi pomanjkanja kuriva zaprt; spomladno otvoritev bomo pravočasno naznanili.

u— **Policijske prijave.** Od srede na četrtek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji: 1 tatvina, 1 poškodba tuje lastnine, 1 izgred, 1 prestopek nedostojnega vedenja, 1 prestopek streljanja na javnem prostoru, 6 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretacije so se izvršile štiri in sicer: 1 radi postopanja, 1 radi prestopka nedostojnega vedenja, 1 radi pijanosti in 1 radi prestopka tatvine.

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnja dva dneva so bili prijavljeni sledeči smrtni slučaji: Alojzij Thoman, državni uradnik v p., 43 let — Ana Zibukovec, hči babice, 15 let. — Frančiška Šarič, majorjeva vdova, 66 let. — Lucija Zupančič, mestna uboga, 47 let.

u— **Zopet vlom v stanovanje.** Kakor vse kaže, se tatovi, kljub številnim aretacijam svojih sotovarišev še niso unesli. Tatvine se množe dan za dnevom. Dne 10. t. m. se je spravil neki zlikovec v stanovanje železničarja Ivana Kotnika na Celovški cesti 89 in mu odnesel iz obešalnika v sobi dežni plašč, vreden čez 500 Din.

u— **Čigavo je kolo?** Pri deželnem sodišču v Ljubljani se nahaja kolo znamke Torpedo št. 46.292, prestava z izrezanimi črkami Puch, črno pleskano, torbica z napisom «Zito». Komur je bilo tako kolo od julija 1924. dalje ukradeno, naj se zglasi pri sodišču soba 95.

u— **Za svečano zabavo oficirjev ljubljanske posadke** dne 17. t. m. so se razposlala vabila. Osebe, katere želijo posetiti zabavo, a niso prejele vabila, se naprošajo, da čim prej dostavijo upravnemu odboru Ofic. doma svoje ime in točen naslov. Oficirji v rezervi, v pokoju in v ostavki imajo vstop brez posebnega vabila. Obleka: frak, odnosno svečana uniforma van stroja.

u— **J. n. a. d. «Jadran»** priredi v petek dne 12. t. m. ob pol 20. uri v dvorani «Naprednega dijaškega doma» pozdravni večer novincem ter slavnostno otvoritev knjižnice Jadrana. Gospodje starešine uljudno vabljeni. Za člane novince in redne udeležba strogo obvezna. 3476

u— **Vsem planincem sporočamo,** da se vrši dne 5. januarja 1925. v vseh prostorih Narodnega doma v Ljubljani planinski ples, katerega čisti dobiček je namenjen v kritje stroškov Koče na Kravavcu.

u— **Tvrdka J. Maček,** Aleksandrova cesta št. 12, prodaja vsa oblačila za gospode in otroke do božičnih praznikov po znatno znižanih cenah. 2052

u— **Marijonetno gledališče Češkoslov. Obce v Narod. domu** igra v nedeljo dne 14. t. m. «Marbuel». Začetek točno ob 16. uri. Vstopnina dobrovoljna. V kritje velikih režijskih stroškov se prosi za izdatno podporo. 3480

u— **Občni zbor izobraževalnega in vzgojevalnega društva «Domovina»** (dijaške kuhinje) se vrši v pondeljek dne 22. t. m. ob 5. uri popoldne v pisarni Akademskega kolegija, Kolodvorska 22. — Odbor.

u— **Občni zbor društva «Atena»** se vrši v pondeljek dne 15. t. m. ob 8. uri zvečer v ortopedičnem zavodu v «Mladiki» z običajnim dnevnim redom. Ker se želi navzočnost predsednice, je objavni termin nekoliko krajši kakor predpisano, kar blagovoli vzeti cenj. članstvo na znanje. Na event. ugovore se ozira do sobote dne 13. t. m. Pričakujemo in vabimo polnoštevilno članstvo. Odbor. 3477

u— **«Naše postopanje ob izbruhu nalezljivih bolezni in razkuževanje doma»** je naslov javnemu predavanju ge. dr. Šimečeve nocoj ob 8. uri zvečer na šentjakobski šoli. Vstop prost. — Splošno žensko društvo. 3487

u— **Zaščita stanovanjskih najemnikov.** Vse strokovne organizacije, ki so interesirane na zaščiti stanovanjskih najemnikov, prosimo, da bi poslale v pondeljek dne 15. t. m. svoje zastopnike na sestanek, ki se vrši ob 19.30 v salonu restavracije pri «Mraku» na Rimski cesti. 3486

u— **Umetniški večer** Podbevšek-Kocjančič v pondeljek dne 15. decembra ob 8. uri zvečer v Mestnem domu. Pred recitacijo spregovori Podbevšek o mladi umetniški generaciji. 3481

u— **Vstopnice za telovadno akademijo** šišenskega Sokola, ki se vrši to nedeljo v veliki dvorani Narodnega doma se dobe pri zlatarju g. A. Fuchsu v Šelenburgovi ulici in pri trgovcu g. Simončiču v Šiški. Cene vstopnic so sledeče: I. sedeži 15 Din, II. sedeži 10 Din, stojišča 8 Din. Dijaška stojišča 5 Din. Dijaška stojišča se dobe šele na dan akademije pri blagajni. 3479

u— **Plesne vaje J. n. a. d. «Jadran»** V včerajšnjo notico se je vrinila neljuba pomota. Današnja plesna vaja se prične ob 21. uri in ne kakor je bilo pomotoma javljeno ob 19. uri. 3482

u— **Plesni odbor maturantov tehnične srednje šole in učiteljišča** naznanja, da se vrši prihodnja plesna vaja v soboto dne 13. t. m. S tem se preklicuje objava pri zadnji plesni vaji. — Odbor.

Königsmark

Kino Ideal od 14 dec. naprej

Iz Maribora

a— **Osebna vest.** Bivši mariborski župan g. Viktor Grčar je zaprosil zopet za sprejem v učiteljsko službo, katero je moral po prevzemu županskega mesta odložiti.

a— **Proslava 500 letnice husitskih bojev in Jan Žižkove smrti** se bo vršila v Mariboru v soboto dne 13. t. m. ob 20. v restavracijskih prostorih Narodnega doma. Na povabilo JCL. predava ljubljanski univerzitetni profesor, češki rojak, g. Burian, v slovenščini o Janu Žižku. K zanimivemu predavanju ima vsak prost vstop.

a— **Mariborski občinski svet** ima v torek 16. t. m svojo prvo redno sejo, na katere dnevnem redu je sestava odsekov, proračunski provizorij in sprememba poslovnega reda.

Iz Celja

e— **Krajevna organizacija JDS za mesto Celje** sklicuje za soboto, dne 13. t. m. ob 20. uri v gostilniške prostore celjskega Narodnega doma sestanek svojih somišljenikov. Glavna točka dnevnega reda je konstituiranje volilnega odbora in razgovor o agitacijskem delu za volitev za narodno skupščino. Pričakuje se lepa udeležba.

e— **Odlikovanje dveh zaslužnih zadrugarjev v Celju.** V sredo, dne 10. t. m. sta bila o priliki odborove seje celjske Zadružne zveze dekorirana z redom sv. Save predsednik Zadružne zveze g. dr. Anton Božič in njen ravnatelj g. Janko Lesničar. Odlikovanje je izvršil v imenu vlade srezki poglavar g. dr. Žužek, ki je s kratkim nagovorom poudrtal velike zasluge obeh odlikovancev za razvoj in intenzivno gospodarsko delo celjske Zadružne zveze. Marljivima gospodarskima delavcema pri tej priliki tudi mi iskreno čestitamo!

e— **Zblaznel je te dni v celjski ubožni hiši** nad 70 let stari mestni revež I. Gobec. Nesrečnega alkoholika so morali oddati v umobolnico.

e— **Tragična usoda bivšega doktorja.** V letošnjem poletju je aretirala celjska policija v bližini Celja bivšega doktorja juris I. Fohna o priliki, ko je zavrgel natrpano polni nahrbtnik ter skušal uteči čez neki travnik roki pravice. Preiskava je pokazala, da so se nahajale v nahrbtniku razne nagačene živali, ki jih je Fohn ukradel iz zaprtega naravoslovnega kabineta drž. real. gimnazije v Celju. Nadaljne poizvedbe so tudi odkrile, da je imel Fohn v inozemstvu celo trgovino za razne take eksotične stvari. Fohn je te dni prestal v Celju svojo kazen, a bil na to predan avstrijski sodni oblasti, kjer ima odsedeti še neko neodsluženo kazen.

Iz Primorja

* *Ezio Drioli se je prijavil policiji.* Včeraj smo poročali o besnem Drioljevem napadu na njegovo ženo Marijo in njenega brantanca Sulicha v ul. Giulia. Drioli, ki je po storjenem zločinu pobegnil, se je sam javil policiji. Pri zaslišanju je izjavil, da je streljal na ženo in njenega bratranca radi tega, ker se ni z ženo že dalj časa posebno dobro razumel in ker so mu ljudje nosili na uho poročila, da vlada med Marijo in Sulichem nedovoljeno prijateljstvo. Priznal je svoje dejanje v celoti ter se bo moral zagovarjati pred sodiščem radi dvakratnega poskušnega umora. Marija Drioli in Sulich se nahajata v bolnišnici. Njuno stanje se boljša in če ne nastopijo nepredvidene komplikacije, bosta v treh tednih oba izven bolnišnice.

* *Smrt v šoli med poukom.* V večerni šoli za rokodelce in obrtniške vajence v ul. Mazzini v Trstu se je predsinočnjim pripetil nenavaden slučaj. Učitelj je poklical k deski 16letnega kovaškega vajenca Marka Gabrovića, kateremu je na šolskem odru nenadoma postalo slabo. Deček je prebledel izbuljil oči in padel na tla. Zdravnik rešilne postaje, ki je prišel na mesto nezgode je ugotovil, da je vajenca zadela kap. Gabrović je imel težko srčno napako, ki mu je že opetovano delala težave.

* *Novorojenček med smetmi.* Vratarica hiše št. 37 v tržaški ulici sv. Frančiška je te dni pometala vežo in našla med smetmi v zabo u na dvorišču večji omot. Ko ga je odvila, je ugledala v njem truplo mrtvega novorojenčka, ki je bil po zdravniški sodbi star sedem mesecev. Oblasti sedaj iščejo zverinsko mater.

* *Smrtna kosa.* V Trstu, ul. Farneto-Vrdela je umrl v 48. letu starosti Franc Černigoj. — V Opatiji je zaspal v Gospodu 60letni Filip J. Možetič. N. v m. p.

* *Preklic Gentilijeve šolske reforme in vzpostavitev slovenske ljudske šole* zahteva resolucija političnega društva «Edinost» v Trstu, ki je zborovalo prošlo nedeljo pri sv. Jakobu in se soglasno izreklo zoper vse ukrepe, ki ovirajo razvoj in življenje našega naroda v Julijski Krajini.

Tatinske afere in drugo

Ljubljana, 11. decembra.

Med tatinskimi elementi in sploh kriminalnimi tipi je pričelo zadnje čase živahnejše gibanje. Danes dopoldne se je izvršila na kolodvoru zopet izredno drzna žepna tatvina, izvedena brškone po rafiniranih poklicnih žeparjih, ki preže na svoje žrtve ob priliki prihoda vlakov in jim tamkaj izmikajo denarnice.

Trgovec Franc Marinič, ki je postal danes žrtev dveh prefriganih lopovov, pripoveduje, da je prispel z zagrebškim vlakom, ki prihaja ob 10.15 na glavni kolodvor. V desnem žepu suknje je imel 41.670 Din v različnih bankovcih, poleg tega v zavitku še 10 celih delnic Hrvatske štedionice po 914 — 950 Din, 20 četutink delnic istega zavoda, 10 celih delnic Dubrovačke parobrodne družbe po 1300 Din in 10 celih delnic Hrvatske eskomptne banke po 140 — 150 Din vrednosti. Denar in delnice je čutil pri sebi do izstopa na kolodvoru. Tam sta se gibala v njegovi bližini dva 25 do 30letna neznana moška.

Ko je Marinič opazil tatvino, je takoj prijavil svojo nesrečo policiji, ki je obvestila vse banke. Obenem se je podalo na zasledovanje za žeparji več detektivov, vendar pa je uspeh doslej negativen.

Pred nekaj časom smo poročali tudi o velikih tatvinah premoga, ki so se vršile na škodo tovarne Reich. Kakor se čuje sedaj, se je omenjena tatinska družba pečala tudi s tatvinami drugih stvari, v prvi vrsti moke in to na škodo Žitnega zavoda. V afero je zapletenih večje število ljudi in je pričakovati pravcatih presenečenj. Kadar bo zadeva zrela, bomo o njej še poročali.

Mrzli veter je prignal zadnje čase v zatišje mestnih zidov tudi večje število ptičic lahke sorte. Po različnih hotelih, nočnih lokalih pa tudi s ceste so jih pobrali varnostni organi že dokaj, vendar njihovo število še ni izčrpano. Dan za dnem prihajajo nove in policijski zdravnik g. dr. Avramović jih pridno pošilja v bolnico. Je to eden izmed najbolj žalostnih pojavov povojnega časa in način življenja teh zavrženih, vendar usmiljenja vrednih bitij, je samo nujna posledica obupnih socijalnih razmer naše dobe, ki so pa skoro povsod enake.

Milijoni v zobeh

V Parizu, v ulici Viktorja Hugoa, stanuje že tri leta neki Jean Peret, bogati industrijalec iz Marseilla. Peret je nenavadno eleganten in tudi inteligenten človek. Je pa tudi neoženjen, dasi ima že 50 let. Usoda je hotela, da je bogati industrijalec ostal nekega dne brez zdravih zob. Obiskal je številne zobozdravnike, ki so mu izdelali dragocene umetne zobe.

Gospodu Peretu je prišlo nekoč na misel, da svoje sprednje zobe izpolni z dragocenimi briljanti, pa naj ga stane ta luksus tudi ogromne vsote denarja. Rečeno, storjeno! Gospod Peret je odšel k najboljšemu zobozdravniku v Parizu in ga obvestil o tej svoji originalni ideji. Zobozdravnik mu je izjavil, da bo storil vse, da mu napravi lepe zobe z briljanti. Delo je bilo izpočetka zelo težko, no končno pa je bilo vendar izvršeno s prav dobrim uspehom. Gospod Peret je dobil šest zob z briljanti, katerih vrednost je bila ogromna, kajti znašala je v naši valuti poldrugi milijon dinarjev.

Sedaj pa je nastala prava senzacija ne samo za Pariz, ampak tudi za vso Evropo. Kamor je šel g. Peret, povsod so se ljudje divili njegovi kolosalni ideji, ki mu je prinesla krasne umetnostne zobe.

G. Peret je imel velik uspeh zlasti pri damah, ka ti one so bile vse navdušene za njegove krasne zobe. Toda njegova radost ni trajala dolgo, kajti neki dan so ga obiskali tatovi, ki so hoteli na vsak način priti do posesti dragocenih briljantov.

Ko je nekega dne g. Peret ležal na svojem fotelju in čital časopis, je vstopil v soboto njegov sluga in mu naznanil, da želi z njim govoriti neki Jean Clemens, trgovski potnik. G. Peret, ki navadno ni sprejemal gostov po obedu, je vendar ukazal slugi, da dovoli gostu, da vstopi v sobo.

Po kratkem razgovoru v sobi, je tujec udaril Peretta z nekim topim orodjem po glavi. Industrijalec je padel takoj v nezavest, a napadalec je izkoristil ugodno priliko in pobral vse briljante iz zobovja. Pri tem poslu mu je hipoma priskočilo na pomoč nekaj drugih pomagačev. Vsi pa so po izvršenem zločinu takoj zbežali.

Čim je Peret prišel k zavesti, je takoj uvidel, kaj se je zgodilo. Odšel je na policijo in prijavil celo zadevo. Policija je takoj uvedla energično preiskavo in takoj izdala tiralico za storilci. Doznala je tudi, da se pravi krivec ne zove Clemens, ampak Viktor Lamyem. Tiralice pa doslej še niso dale pravega rezultata.

Ker se je policija prepričala, da so napadalci zapustili Francijo, je izdala za njim še mednarodno tiralico, katero so prejela tudi naša policijska ravnateljstva.

Maria Corda 7179/a

pride!

Novost za Ljubljano! 7133

Ciganski koncert, ki neprenehoma svira

od 8. do 1. ure ponoči pod vodstvom primaša Janoša v kavarni „Leon", Kolodvorska ulica 28. Kavarna je otvorjena že ob 4. uri zjutraj. Dobe se istotam gorka in mrzla jedila.

Iz življenja in sveta

Haarmann

Teden dni, kar traja hannoveranski monstre-proces proti Haarmannu, se je nakopičilo toliko strahovitih ugotovitev, a obenem toliko nepojasnjenih indicij, da bo iz kaosa nakopičenega materijala le težko izluščiti rešitev uganke, ki se sproti vsiljujejo:

Kdo je Haarmann? Bestija v človeški obliki. Homoseksualec in seksualni morilec, ki je na svojem podstrešnem stanovanju tekom 6 let pomoril 27 mladeničev. Z otročjo naivnostjo priznava v glavnem vse. Žrtvam, ki jih je spravil sam ali s posredovanjem nič manj propadlega komplica Gransa v svojo mizerno luknjo, je tekom homoseksualne scene pregriznil jabolko na vratu in nato spal poleg mrtve žrtve. Ko se je zjutraj prebudil je sleherno žrtev razkomadil kakor mesar in odstranil sledove. Včasi pa ga je po storjenem zločinu popadla groza in je zbežal na ponočni sprehod ter šele zjutraj po povratku s svežega zraka odpravil svoje hijensko delo.

Kdo je Haarmanna prvič pripravil k toliki bestijalnosti? Njegov prijatelj H. Grans, vsesplošna propalica, ki je pred 6 leti iz malenkostnih sebičnih ozirov, svetoval Haarmannu, naj umori kako primerno homoseksualno žrtev, da njemu, Gransu, preskrbi nekaj obleke... Haarmann je stal pod popolnim Gransovim uplivom, a Grans se je vzdrževal s Haarmannovimi sredstvi.

Kako da se Haarmannova nečuvena zločinstva niso mogla razkriti poprej? Haarmann je stal v službi hannoverske policije kot špicelj in je znal kriti svoje zločine. Vsaka njegova žrtev, ki se je znašla v Haarmannovi podstrešni sobi in v njegovi mizerni postelji, je bila brez moči. V ekstazi homoseksualnega opoja je zadostoval le kratek napad in ugriz v grlo, pa je rešitev že bila izključena. A kdo vé, ali Haarmannove navedbe odgovarjajo resnici! Pojavlja se vprašanje, ali se ni Haarmann poslu̇ževal jiu-jitsu prijema, ki z vtiskom grla konča življenje v par sekundah. A kako naj se Haarmannu dokažejo podrobnosti! Žrtve so mrtve, razkosane, in Haarmannu ne more.o ugovarjati. Kdo ve, ali jih je bilo ravno 27, ali več. Poleg Haarmanna in Gransa sedi namreč na obtožni klopi že tretji komplic Hans *Witkowski*, ki ga je Haarmann obdolžil sokrivde in označil kot sorodnega vampirja v obravnavanih seksualnih aferah. Toda tekom obravnave se navaja še četrti, neki «Schlachtenkarl». Njegovo ime se pri zaslišanju ponavlja, toda senat še ni na jasnem, kakšen individui se krije pod tem psevdonimom. Povsem upravičeno se torej sumi, da je zadnja leta v Nemčiji *cela sekta* seksualnih morilcev uganjala svoje orgije, zakaj policijske izjave izkazujejo, da je v letih po vojni *izginilo 127 mladeničev* na nepojasnjen način. A le 27 jih gre doslej na Haarmannov račun. Vse kaže, da bo hannoverski monstre-proces prinesel še strahovita presenečenja.

Je-li Haarmann blazen? To kardinalno vprašanje je po zunanjih indicijah najtežje pojasniti. Kdor ga posluša, si lahko takoj ustvari sodbo, da v Haarmannovi glavi ni vse v redu. Fiziološko v postavi in obnašanju je Haarmann čudovit spak, pri katerem se nekaka ženska mehkoba meša z najhujšim sadizmom. Toda pri vseh zaslišcvanjih daje Haarmann precizne odgovore. Vsi zdravniki, ki so doslej imeli z njim opravka pa so ga dosledno proglasili za duševno abnormalnega. V ostalem bo o tem problemu uvedena posebna preiskava, s katero se bo tudi dognalo, pri katerih instancah (sodnijskih ali zdravniških) leži krivda, da se je Haarmann mogel vsa leta neovirano gibati v človeški družbi, dasi je bil od vojaštva oproščen kot 80odstotni slaboumnež in je za tem imel večkrat opravka s sodnijo radi raznih manjših deliktov. Ampak Haarmann sam se trdovratno brani proti očitkom duševne abnormalnosti. Svoje seksualne izbruhe imenuje «ture» in je prepričan, da je izven «tur» bil vedno pravilen človek. Očividno gre pri Haarmannu za posebno strašno vrsto blaznosti, ki se je izpopolnjevala v perverznih činih, dočim je napram zunanjemu svetu ostala maskirana s človeško povprečnostjo.

Posebno se še vsiljuje vprašanje: ali je bil Haarmann antropofag, ali je užival človeško meso svojih žrtev? Po dosedanjih ugotovitvah je namreč dognano le to, da je Haarmann *kosti* svojih žrtev, povite v cunje in papirje, vselej zmetal v Leino, ki teče za njegovim stanovanjem; navadno je to oskrboval Grans. Toda meso in mast, obrano s kosti, je spravljal v posebne lonce, zaklenjene v svoji omari. Kaj je z njimi počel, o tem si sodnijski organi še zastonj ubijajo glavo, ker Haarmann o mesu in masti svojih žrtev ne izpove ničesar, temveč le odločno pobija očitek antropofagije. Posebno porazna so sedanja razkritja za policijskega zdravniškega izvedenca dr. Schlackwitza, kateremu sta nekoč dve Gransovi prijateljici prinesli komad surovega mesa, ugrabljenega iz Haarmannove omare. A dr. Schrackwitz je meso spoznal za — svinjino...

Zaslišcvanje Haarmanna in Gransa je že zaključeno; zdaj so na vrsti priče (njih 190), večinoma sorodniki, ožji znanci in homoseksualci, znani s Haarmannom in Gransom po raznih srečanjih. Kar oni izpovedo, so v tem gigantskem procesu le malenkostni detajli, ki sicer potrjujejo in podkrepijo marsikaj, a glavnega ne morejo potrditi: ali so Haarmannove prostodušne navedbe resnične in docela točne? Nihče ni bil poleg, kadar je Haarmann svoji žrtvi pregriznil jabolko na vratu... Kakor v dosedanjih zaslišcvanjih pa hannoverski senat tudi v nadaljnjem od slučaja do slučaja izključuje javnost ter samo ob prisotnosti strokovnjakov in novinarjev razvozljuje Haarmannovo zagonetko, kakršne doslej ne beležijo kriminalni anali, a se je bati, da tudi nikoli ne bodo mogli beležiti njene popolne razjasnitve.

Odpeljana hotelirjeva hči

Pred meseci smo pisali v «Jutru» o avstriški lepotici Friedi Fuchsovi, hčerki nekega hotelirja v Gmundnu, kjer se je ž njo seznanil lažni argentinski konzul dr. Pollander, pustolovec, ki se v resnici piše Polaček in je rodom iz Prage. Polaček se je predstavil Friedinim staršem za imovitega milijonarja in posestnika iz Argentinije, katero je v resnici poznal iz svojega pustolovskega življenja v Ameriki. Prosil je za dekletovo roko, ki bi jo bil tudi dobil, da se ni vmešala v stvar lokalna upravna oblast, katera je zavrnila Polačkovo prošnjo za neki dokument. Mož je kmalu po tistem dogodku ostavil Gmunden, vzel Friedo s seboj na Dunaj, z Dunaja pa jo je pobrisal v Italijo. Policija je izdala za njim tiralico, a ga ni mogla izslediti. Sedaj je prejela Friedina mati iz Parliza brzojavno obvestilo, da je policija izsledila pobeglo hčer tamkaj.

Zadeva vzbuja na Dunaju veliko zanimanje. Ko je Polaček Friedo odpeljal, se je splošno domnevalo, da je mož ne le pustolovec, ampak tudi trgovec z dekleti. Pozneje se je izkazalo, da je ta sodba bržčas nekoliko pretirana. Frieda je pisala svoji materi iz Monte Carla. Poročala je, da ji gre dobro in da je zdrava. Pismo je vsebovalo celo opazko, da jo je Oton, kakor je kratko nazivala svojega ljubimca, predstavil perzijskemu šahu. Koliko resnice je na tej vesti, se ne da kontrolirati. Nesrečna mati je pred ložila pismo policiji, ki je podvzela nadaljne korake za razčistitev zadeve. Sedaj je prišel telegram iz Parliza, da se nahaja Frieda tamkaj. O Polačku pa brzojavka molči, zato Friedini starši ugibajo, kakšen bo konec tega ljubavnega romana, ki se je začel s toliko pustolovsko vihravostjo in romantično nepremišljenostjo.

Königsmark

Kino Ideal od 14. dec. naprej

× **V letalu preko Kordiljerov.** Dve nemški prometni letali sistema Junker sta se te dni dvignili v Buenos Airesu v Argentiniji v zrak in sta preleteli Ande prav blizu najvišje gore Akonkague. Dne 4. t. m. sta srečno pristali v Santiagu de Chile. Vso 1250 kilometrov dolgo progo od Atlantskega do Tihega oceana sta preletela brezhibno in brez pripetljaja. To je prvi polet preko Kordiljerov.

× **Najdene dragocene gosli.** V ruskem mestu Ribinsku so te dni našli stare gosli, ki jih je svoj čas napravil sam Stradivari. Ta instrument je bil pred dvajsetimi leti ukraden belgijskemu violinistu Ysayeu.

× **K eksekuciji komunistov na Estonskem.** Te dni so bili ustreljeni v Revalu na Estonskem trije ruski boljševiki, ki jih je sodišče obsodilo na smrt, dasi je ruska vlada protestirala proti obsodbi. Gre za drugega tajnika in dva uradnika sovjetskega poslanništva. Neki Edvard Kjaegu, prejšnji komunistični poslanec, je bil že pred letom zaradi upora obsojen na smrt, pa je pobegnil iz ječe. Pri zadnji vstaji so ga zopet prijeli in z malihno rano oddali v bolnišnico. Tam ga je spoznal policijski načelnik in ga pozdravil: «O, stari prijatelj Kjaegu!» Mož se je nasmehnil, dasi malo v zadregi. Oba sta si celo prijateljski stisnila roke. Par minut potem je vstopil v sobo oddelek vojakov, ki je napravil kratek proces. Kjaegu je moral ž njimi na dvorišče bolnišnice, kjer se je na mestu izvršila smrtna obsodba, proglašena pred enim letom.

× **Moderni pirati.** Listi poročajo zopet o napadu morskih ropariev na parnik. Tokrat pa se je po hudem boju izjalovila drzna nakana. Francoski parnik «Francisco», ki je prodal ameriški tihotapski ladji večjo množino žganja, da ga popelje v Zedinjene države, kjer je alkohol vsled prepovedi drago in zato zelo iskano blago, so napadli prihodnjo noč tihotapci, ki so hoteli zopet dobiti svoj denar nazaj. Razvil se je hud boj, v katerem pa so napadalci podlegli. Razbojniki so se nato umaknili na svojo ladjo in jo hitro odkurili.

× **Politika nese.** V juniju l. l. je umrl v Montreuxu neki Markwald, ki je bil rojen leta 1851, v Berlinu in postal kasneje angleški državljan. V svoji oporoki se je ta bogataš spomnil prvakov angleške delavske stranke in je zapustil Macdonaldu, Snowdenu, Swanwicku, Ponsonbyju, Brookwayu in drugim socialističnim veljakom prav lepe denarce. Pa naj kdo reče, da politika ne nese!

× **Čudakov pogreb.** Mr. Jackson, zobni zdravnik v Waldronu v angleški grofiji Sussex, je določil v oporoki, da ne sme iti za njegovo krsto — bil je star samec — nobena ženska. Pač pa naj gredo vsi njegovi psi in vse njegove mačke za pogrebom. Vsako žival naj spremlja po en uslužbenec pogrebnega zavoda. Na grobu naj živali zastrupijo in vržejo k gospodu v grob. Tudi je določil, da morajo zastrupiti njegove konje. Ali in v koliko so oporoko izpolnili, o tem listi ne poročajo.

× **Nepričakovano napredovanje.** Bordeauxški policij. komisar Carbonneil je pred kratkim aretiral v elegantni restavraciji mlada zaročenca, ker sta se pri sosednji mizi poljubljala, čeprav je bilo v gostilni polno ljudi. Javno mnenje je ostro napadalo Carbonneila, češ, da je šel v svoji policijski gorečnosti predaleč in da ne sme kvariti srečnima zaročencema ali celo novopečenemu zakonskemu paru nedolžnih poljubčkov. Oblastvo pa je bilo drugega mnenja in stoji na stališču, da je treba zakon in predpise vestno izpolnjevati. Da dá svojemu naziranju krepkejšega izraza, je vlada policijskega komisarja nepričakovano pomaknila iz drugega v tretji činovni razred, pri čemer se mu je celo datiralo povišanje za eno leto nazaj.

Domače ognjišče

Praktična uporaba žolča

Našim gospodinjam je malo znano, da je žolč izvrstno čistilno sredstvo, posebno za nežne tkanine. Ko zakoljemo doma kako žival, žolč navadno zavržemo, ker ne vemo, da bi si z njim marsikateri groš, ki ga izdamo za draga čistila, prihranili. Za čistilo je dober vsak žolč, ne samo goveji. Ta je sicer najboljši, toda tudi žolč drugih živali se da ravnotako uporabiti.

Za tkanine s zelo nežnimi barvami shranimo žolč, kateremu smo prilili večjo množino vode, v steklenici. To zmes moramo dobro pretresti, pri tem se peni kot milnica. S to tekočino namočimo posamezne madeže, lahko pa drgnemo z namočeno ščetko celo tkanino. Tako namočeno blago pustimo približno pol ure ter ga potem speremo ali pa le skrtačimo z mlačno vodo. To sredstvo odpove v zelo redkih slučajih. Takrat moramo čiščenje ponoviti. Na ta način lahko očistimo najnežnejše obleke, šale itd., ne da bi kaj izgubili na svoji lepoti.

Zgoraj navedeno velja za svežo uporabo žolča. V naslednjem naj sledi recept za žolčno milo, t. j. za uporabo žolča v nesvežem stanju.

Pri vsakem gospodinjstvu je nekaj mehkega mila (Schmierseife). Iz tega in iz žolča napravimo milo, ki se rabi kot čistilno sredstvo za fine volnene reči in za svileno perilo. Na 250 gramov žolča, katerega dobro stolčemo in skrbno premešamo z mehkim milom. Mehko milo topi kakor znano masti in madeže v veliki meri, toda kvari blago. Žolč poviša milu te lastnosti, hkratu pa mu odvzame slabo lastnost kvarjenja blaga. Vzrok temu je, da žolčna kislina spremeni prekomerni alkalij mehkega mila v milo.

Na ta način si napravimo z malimi izdatki in malim trudom čistilo, ki nam bo vedno dobrodošlo.

Kuhinjska sol v gospodinstvu

Kuhinjska sol sicer sama nima redilnih snovi, da pa jedem boljši okus in povzroči, da so lažje prebavljive. Uporablja se tudi zelo mnogo za konserviranje mesa in sočivja.

Ako potrešeš preproge, predno jih pometeš, z vlažno soljo, se osvežijo barve. Bele pege na politiranem pohištvu odstraniš, ako jih obdrgneš s soljo. Črno blago je dobro prati vedno v slani vodi. Ako pomočiš pege od rje ali črnila na perilu z mešanico soli in citronovega soka in jih izpostaviš solncu, izginejo. Vinske madeže takoj, ko se polije vino, potresi s soljo in operi z žitnim žganjem.

Domača sol pa ti služi tudi kot zdravilo. Če te peče zgaga, ali če čutiš težo v želodcu, izpij kozarec hladne vode, v kateri si raztopila pol žličice soli.

Slabo prebavljanje si ozdraviš, ako izpiješ redno vsako jutro solno raztopino, in sicer na četrt litra vode kavno žličico soli. Sicer pa se drži čez dan predpisane dijete. Tudi proti zaprtju ni boljšega sredstva od soli.

Kuhinjska sol čisto hitro ustavi krvavitve. Bljuvalno sredstvo pri zastrupljenju si pripraviš, ako 1 do 4 žličice soli raztopiš v gorki vodi. Pri vnetju vratu je jako priporočati pogosto grgranje močne slane vode namesto klorokislega kalija, ki je škodljiv, če ga otroci pri grgranju pogoltnejo. Ker ima sol lastnost, da varuje organične snovi pred razkrajanem, je tudi dobro sredstvo za čiščenje zob, ker odstrani kvarni vpliv med zobmi ostalih jedil. Zato je priporočljivo, da si izplakneš usta s solno raztopino po vsaki jedi.

Pri zastrupljenju z alkoholom ali močni pijanosti si pomagamo, ako izpijemo 2 žličici soli na tretjino litra vode.

Volneni sviter je treba pazljivo prati, da se ne raztegne ali pa skrči, kar se le prerado zgodi pri navadnem pranju. Pri pranju ga ne smeš drgniti kot perilo, ampak ga smeš le mečkati in stiskati. Napravi močno milnico iz navadnega pralnega mila ali koščkov, ki mora biti mlačna. V tej milnici mečkaj sviter in ga premetavaj semintja. Vzdigniti ga ne smeš, da se ne zvleče. Stisni ga dobro in preglej, če je že čist. Splakuj ga v več mlačnih vodah, v zadnjo deni malo mila, ker milo napravi volno mehko. Stiskaj ga toliko časa, da bo že precej suh. Ovijati ga pa ne smeš, ker bi ga sicer zvlekla. Pogrni z rjuho tla pri zakurjeni peči. Položi sviter na rjuho in ga naravnaj v obliko, kakršno želiš; pazi, da bo povsod prava širina in dolžina. Ko se posuši, obdrži to obliko. Potem ga pa lahko še polikaš, če položiš vlažno krpo čezenj.

Sirove rezine k pivu. «Struco» ali «kifelce» zreži na tenke rezine. Enako množino surovega masla umešaj z enako množino parmezanovega sira. Nadevaj to zmes na rezine ter jih zdevaj v vročo pečico, dokler se ne napravi povrh sira rumena kožica.

Lešnikovi rogljički. Napravi testo iz osmintke kilograma lešnikov, četrtinke kilograma sladkorja, 2 jajc in 1 rumenjaka na deski. Iz testa oblikuj male rogljičke (kifelce). Pomaži jih z jajcem in bledorumeno speci.

Priprava jedilne mize. Ena izmed ljubkih umetnosti je priprava jedilne mize. Pri tem pokaže gospodinja svoj okus. V navadi so zopet beli prti s čipkami, kakršne so rabile naše babice in ki so se vsled kdove katere kaprice za nekaj časa opustili. Vsaka steklenica stoji na vezenem prtičku. Na obeh koncih mize je postavljeno sadje. V sredi steklena vaza z nekaj cveti. Srebrnine ne postavljamo več na mizo, razen solnika, posode za gorčico in jedilno orodje. Deserte piškote daš na mizo šele, ko jih serviraš. Kozarci naj bodo iz lepega stekla, porcelan pa kolikor mogoče preprost. V modi so beli krožniki, ki imajo v sredi na dnu monogram s črno in zlato črko.

O ženski pokorščini

Cenjeni gospod Fr. Z.!

Dospela sem z daljšega potovanja domov in takoj z zanimanjem poizvedovala, kako daleč se je razvila sporna zadeva glede obrambnega zagovora radi Vašega javnega napada na žensko dušo. Ker mi pa pri najboljši volji ni bilo mogoče spraviti skupaj vseh številk «Jutra», ki so izšle v tem času, sem se spomnila, da bo o tej zadevi najbolje vedel gospod Pepe, ki sedi v uredništvu. Z veliko vnemo mi je šel ta takoj na roko in prebrskal vse plačane in neplačane izjave do pol leta nazaj, toda ni mogel najti ničesar. Spogledala sva se in jaz sem ga nemo vprašala, kakšne korake naj storim. On pa me je začel blagohotno pomirjevati. Njemu je seveda lahko, ki ima trdo kožo slovenskega politika. Ampak najbrže je imel pri tem tudi skrite, nesebične namene in se ni hotel zameriti Vam, ki mu uspešno polnite predale podlistkov.

Rekel mi je, da ste gotovo uvideli svoje napačno mišljenje o ženski duši, pa ste šli vase in, ker se Vam ni bilo treba globoko pogrezniti, ste kot kavalir pustili, da imam zadnjo besedo. To je čisto lepo, ampak jaz sem že tako, da ne maram tega, kar kdo pusti. Zato sem sklenila, da to, kar sem zadnjič pisala, nalašč ne bo zadnja beseda, temveč predzadnja. Samo, da ne bo po Vašem!

Pri brskanju po «Jutrih» sem našla, da se je neka gospa obrnila v svoji potrebi do Vas za blagohoten svet. Ostala pa je brez odmeva, kakor glas vpijočega v puščavi. In to ni človekoljubno, niti posnemanja vredno. Če bi jaz poznala Vašo osebo in ne samo Vaših začetnih črk, bi si razlagala Vaš molk s tem, da se ravnate po geslu:

— Trd bodi, neizprosen, mož jekleni!

ali pa, da hudomušno požvižgavate po znani melodiji:

— Kaj me bri—ga pi—sari—ja naših vrlih žensk?

Naj bo že kakorkoli, ravnala se bom po Pepetovem treznem preudarku, posebno še, ker mi je dal tako na okrog vedeti, da imate vsak dan opravka s sodnijo. Tak človek pa se spozna na paragrafe kot na mazinec in je v stanu, da še advokata dene v kozji rog, zato je bolje, da odneham.

Pri tej priliki sem se spomnila, da mogoče Vi veste, ali je v paragrafih tudi zapisano: «Žena bodi možu pokorna», ali nam samo cerkvena gospoda to ukazuje. To je menda, vsaj na prvi pogled, precej važnega pomena, kajti možje se kaj radi sklicujete na to, vam prijazno zapoved.

Vem, da je nekdaj, in to celo še v trinajstem stoletju (znam dobro zgodovino, kaj? Sploh je zgodovina moja krepost) postava dovoljevala možu, da je pretepel ženo, ako se mu je zdelo, da je zaslužila kazen. No, ubiti jo ravno ni smel. Pozneje pa takih krepkih dokazov ljubezni, ki so sicer še sedaj v gotovih slojih več ali manj tajnost, postava ni več pripustila. Toda moža se smatra še vedno takorekoč za glavo družine, kar pa ni popolnoma v skladu s priznanjem ženske enakopravnosti, ki smo ga deležne od strani civiliziranih Evropcev.

Na Angleškem, kjer sem se mudila za časa moje odsotnosti, so v zadnjem času sploh črtali iz kodeksa besede «bodi pokorna» in to celo na predlog cerkve. Pri nas se menda na kaj takega še niso spomnili, ker se zvesto držijo starih udomačenih navad in preizkušenih resnic, in ena izmed preizkušenih resnic je, da zapovedovati pokorščino v zakonu nima mnogo pomena, kajti:

1. Ako je zakon sklenjen iz ljubezni, ni pokorščina neprijetna ne enemu, ne drugemu, temveč jima nasprotno napravlja veliko veselja in dotični izmed oseb, ki ima več prilike pokazati svojo ubogljivost, se temu primerno počuti srečnejšega.

2. Ako je zakon sklenjen iz koristi in po pameti, tedaj sta oba zakonca v stanu trezno prevdariti položaj ter sporazumno določita, kdo bo pokoren, kajti samo ob sebi umevno je, da se pokorava tisti, ki je prinesel v zakon manj koristi.

3. Biti pokoren v pravem pomenu besede, to je, podvreči se slepo in brez lastne volje volji druzega, to pa itak ni več v duhu današnjega časa.

In menda sploh ni nikdar bilo. Ali se ni ženska že od nekdaj v svoji premetenosti kazala ubogljivo, pri tem pa znala uveljaviti svojo voljo ter tako ukloniti egoizem moških?

Zato lahko z zadoščenjem trdim, da smo bile vedno me in samo me gospodarice — domačega štedilnika. In prosim, da to blagohotno vpoštevate, ako bi se Vam še kdaj zahotelo pisati o ženski, njeni duši ali nemem vprašanju.

Eva.

Pridite! Poglejte! Občudujte!

Peri z zrakom!

Poskusno pranje v Ljubljani

Pridite

petek 12., soboto 13. in ponedeljek 15. decembra t. l. v dvorano „Narodnega doma" v pritličju

ob 4. uri pop. ali k drugemu poskusnemu pranju **ob 5. uri pop.** in prinesite s seboj za vsak slučaj nekaj umazanega perila. Aparat stane **180 Din** in se lahko takoj kupi in odnese. Proti založitvi stroškov dam aparat 24 ur na poskušnjo in vrnem denar, ako bi aparat ne ugajal.

Velik uspeh

v Mariboru, Zagrebu, Subotici, kakor tudi v Češkoslovaški in Avstriji.

Češkoslovaški patenti

Gospodarstvo

Javno vprašanje na varčevalce in vlagatelje

Delo in varčevanje sta dva zelo važna činitelja v življenju vseh civiliziranih narodov. V našem narodu smisel za varčevanje ni enakomerno razvit v vseh slojih; v mestih je močnejši in intenzivnejši kakor na kmetih.

Sedanje stanje prihrankov v naši državi nikakor ne zadovoljuje, ker so prištedeni kapitali ali vsaj oni, ki so v obliki vlog plasirani v denarne zavode, še vedno premalhni in niso v pravilnem razmerju s stanjem naše populacije in z ekonomsko silo Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Najobičajnejša oblika naprednega varčevanja je vlaganje kapitala v denarne zavode: hranilnice, banke in kreditne institucije. Poslednji dogodki v našem gospodarstvu, množeči se polomi v vrstah nacijonalnih denarnih ustanov ter druge nezdrave prilike pa bi mogle nepovoljno vplivati na napredovanje varčevanja v bodočnosti. Takšni kritični pojavi bi mogli vzbuditi nezaupanje med vlagatelji, ako se ne bo krenilo na zdravo pot.

Mi smo narod majhnih ter raztresenih kapitalov in samo z intenzivno ter vztrajno štednjo, z zbiranjem ter koncentracijo teh kapitalov in s pravilnim pojmovanjem samega problema se moremo mi nacijonalno okrepiti, ekonomsko osamosvojiti in prekoračiti težave povojne razburkane gospodarske dobe. Vsako bolezen je treba zdraviti pravočasno in radikalno, da se omeji in onemogoči okuženje zdravega organizma. Bolezenske pojave v vrstah naših denarnih zavodov je istotako treba lokalizirati in v bodočnosti preprečiti, in to ne samo v interesu dobrega slovesa našega bančništva, kakor v interesu varčevalcev ter končno zaradi samega splošnega in ekonomskega položaja države ter radi naše reputacije pred inozemstvom.

Uvažujoča veliki pomen tega problema je redakcija »Bankarstva« postavila pred letom dni na razpravo vprašanje o zaščiti vlagateljev pri naših denarnih zavodih in od takrat stalno dela na tem vprašanju, ga proučuje ter namerava v tem delu vztrajati, dokler ne bo to vprašanje pozitivno rešeno. Da pa to delo ne ostane enostransko, želi omenjena redakcija zaslišati tudi mišljenje samih varčevalcev in vlagateljev kot najbolj zainteresiranih činiteljev v tem vprašanju.

Smatrajoč torej, da to vprašanje zanima danes vsakega posameznega varčevalca v naši državi in da vsak posameznik ima pravico ter dolžnost soudeležbe pri tem delu, se redakcija »Bankarstva« potom dnevnika »Jutra« obrača na vse državljane in jih poziva, da dado odgovor na nastopna vprašanja:

1. Kaj je za Vas odločilno, v hipu, ko Vaše prihranke zaupate denarnim zavodom?

2. Kakšno načelno stališče zavzemate v tem, ali naj se vprašanje zaščite vlagateljev reši zakonskim potom ali naj se rešenje tega vprašanja prepusti še dalje inicijativi denarnih zavodov samih?

3. Ali smatrate za potrebno in koristno, da državno oblastvo in Narodna banka preko svojih organov vršita stalno revizijo naših denarnih zavodov ali da banke in hranilnice same ustanovijo posebno revizijsko institucijo?

4. Ali smatrate za potrebno, da se sprejemanje vlog omeji samo na določene solidne in zdrave institucije ali da se ta pravica prenesti — kakor doslej — vsem zavodom enako?

5. Kakšne reforme bi se po Vašem mišljenju morale podvzeti v pogledu krepkejšega osiguranja in likvidnosti vlog ter sploh v cilju, da se preprečilo nezdravi in kritični pojavi v vrstah denarnih institucij ter da se onemogoči oškodovanje varčevalcev — vlagateljev?

Odgovori na ta vprašanja naj se pošljajo na naslov: Glavna redakcija »Bankarstva« v Zagrebu (Marovska ulica 30) in sicer najkasneje do 15. januarja 1925. Pri vsakem odgovoru je treba v naslovu naznačiti, da se spis nanaša na »Anketo o zaščiti vlagateljev« povodom tega poziva, tiskanega v dnevniku »Jutra«. Odgovor mora biti čitljivo pisan in podpisan s polnim imenom.

»Bankarstvo« bo vse stvarne predloge objavilo, ker smatra, da se mora uvaževati vsak resni in pametni predlog.

Tržna poročila

Sarajevski trg (7. t. m.) jabolka 6 do 12 Din, orehi 10, hruške 8, orehi jederca 32, suhe češplje 20, zelje 2, krompir 2, turščica 4, pšenica 5, moka 5.50 — 7, sladkor sipa 16, kocke 18, riž 9 — 12, kava 56 — 70, kruh, beli 6.50, črni 5.50 za 1 kg; limone 1.50 za 1 komad, oranže 2 Din.

Dunajski svinjski sejem (10. t. m.). Dogon 10.399 komadov. Pri mirnem prometu so se znižale cene mesnim svinjam do 2000 aK, a debelim do 1000 aK pri kilogramu. Notirajo za kg žive teže v tisočih aK: mesne svinje 17 do 22, debele 24 do 27.

Dunajska borza za kmetijske produkte (10. t. m.). Na višja notiranja na ameriških trgih je tudi tendenca na dunajskem trgu čvrstejša, zlasti za pšenico. Glede na visoke cene kakor glede na splošne kritične gospodarske prilike se živahnejša kupčija v pšenici ni mogla razviti. Tudi v turščici je bila kupčija nekaj večja dočim je v drugih žitarnicah bil omejen promet. Kljub čvrsti tendenci kupčija z moko ni bila živahnejša. Notirajo za kg vključno blagovno prometni davek v aK: pšenica: domača 4650 do 4750, madžarska s Potisja 5100 do 5200, jugoslovenska 4850 do 4950; rž: domača 4375 do 4425, madžarska 4425 do 4450; ječmen: domači 5100 do 5800, slovaški (nominelno) 5300 do 6090; turščica: 3900 do 3900; pšenična moka »0«: domača 7800 do 7900, madžarska 7200 do 7800, jugoslovenska 7100 do 7500; krušna moka I.: domača 5800 do 6000.

= **Poštnočekovni promet v oktobru t. l.** pokazuje porast 86 novih čekovnih računov, katerih je koncem oktobra bilo 11.117. Vplačil je bilo v tem mesecu v gotovini 1079.8 milijona Din. brez gotovine 486.8 milijona Din in preko denarnih zavodov 25.9 milijona Din; skupno 1592.6 milijona Din. Izplačil je bilo v gotovini 910.5 milijona Din. brez gotovine 472.4 milijona Din in preko denarnih zavodov 217 milijonov Din; skupno 1599.9 milijona Din. Stanje vlog je padlo [illegible] na 235.3 milijona Din. Skupni promet je znašal 3192.5 milijona Din: od tega brez gotovine 1192.2 milijona Din ali 37.34 odst.

= **Konferenca Centrale industrijskih korporacij.** Dne 18. t. m. se bo vršilo v Beogradu izredno zborovanje članov Centrale industrijskih korporacij. Predmet razprave bo poleg drugega: kriza naše mlade industrije.

= **Produkcija premoga v naši kraljevini** je znašala meseca marca t. l. 379.446 ton napram 383.543 tonam v februariu in 380.708 tonam v januariu t. l. Od tega odpade na črni premog 11.056 ton, na rjavi premog 283.087 ton in na lignit 84 tisoč 493 ton. V sami Sloveniji se je produciralo 177.427 ton, to je 46.8 odst. celokupne produkcije v kraljevini. V Bosni in Hercegovini je znašala produkcija 98 tisoč 481 ton (26 odst.), v Srbiji 62.908 ton (16.6 odst.), v Hrvatski in Slavoniji 29.616 ton (7.8 odst) in v Dalmaciji 10.979 ton (2.8 odst.). Zaposlenih je bilo pri premogovnikih meseca marca v celi državi 23.455 delavcev (v februariu 23.218); od tega v Sloveniji 13.571, v Srbiji 7101, v Bosni in Hercegovini 2358, v Hrvatski in Slavoniji 5818 ter v Dalmaciji 977.

= **Plačevanje takse na odprte in tekoče račune.** Generalna direkcija posrednih davkov ponovno objavlja, da se taksa iz tar. štev. 37. taksne tarife mora v celoti položiti, in to najkasneje do 15. julija vsakega leta za odprte in tekoče račune iz prve polovice leta, a za odprte in tekoče račune iz druge polovice leta najdalje do 15. januarja vsakega naslednjega leta. Ako delniške družbe te takse niso položile, bodo finančna oblastva napravila potrebne korake, da se to takoj napravi.

= **Železniška tarifa za izvoz v Italijo preko Postojne in Bohinjske Bistrice.** Izšla prečna železniška tarifa z veljavnostjo od 10. novembra t. l. dalje, ki bo izvstno služila našim izvoznikom, posebno lesnim trgovcem. S to knjižico je mogoče takoj izračunanje tovorniških stavkov od vseh postaj Slovenije do Postojne tranzitno, od Boh. Bistrice tranzitno. Cena praktični knjižici je 20 Din ter se dobiva v knjigarni Tiskovne zadruge.

= **Razgovori glede dunajske poštne hranilnice.** Med zastopniki naše, češkoslovaške in italijanske vlade se vrše v Rimu pogajanja glede skupnega nastopa v vprašanju imovine bivše poštne hranilnice na Dunaju. Francija, Anglija in Belgija se upirajo dvignenju sekvestra z imovine te hranilnice. V Rimu zastopa našo državo ravnatelj poštne hranilnice v Beogradu g. Franjo Pavlič.

= **Izredno glavno skupščino** ima Kraljska ind. družba 29. t. m. ob 9. uri v Ljubljani v Slavenski banki. Dnevni red: a) Predsednikova poročila; b) Poročilo o preustrojitvi družbe in sklepu o tem predmetu.

= **Ujedinjena banka v Beogradu.** Beograjsko časopisje javlja, da bo beograjska Ujedinjena banka začela v najkrajšem času zopet poslovati. Vest oficijelno še ni potrjena.

= **Živinski potni listi** so po odločbi Generalne direkcije posrednih davkov z dne 27. oktobra 1924., št. 29.456, zavezani taksi po tarifni postavki 110, taksne tarife tudi takrat, kadar se izdajajo za živino, ki jo je lastnik sam zredil, ali kadar se izdajajo zaradi tega, ker je veljavnost že prej izdanega potnega lista potekla.

= **Poravnalno postopanje** je uvedeno o imovini Stefanije Vertnikove na Fužinah pri Ljubljani. Narok za sklepanje poravnave je dne 8. januarja 1925.

= **Likvidacija.** Jugoslovensko petrolejsko d. d. v Zagrebu ima 10. januarja izredno glavno skupščino, na kateri se bo sklepalo o likvidaciji družbe.

= **Dobave.** Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema ponudbe za dobavo žvepla za tračnice le do 16. t. m. (ne do 22. t. m. kakor prvotno objavljeno). — Dne 20. t. m. se bo vršila pri intendanturi 4. armijske oblasti v Zagrebu ofertalna licitacija glede dobave mesa za garnizije Zagreb, Ljubljana, Maribor in Osijek. — Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se bo vršila 29. t. m. ofertalna licitacija glede dobave pisarniških potrebščin (kuvert, papirja, blazinic za štampilje, špage, radirk, tuša, modrih svinčnikov itd.), dne 30. t. m. pa glede dobave delov za vzdrževanje signalov. — Predmetni oglasi so v Trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vpogled.

= **Razmah nemške produkcije.** V včerajšnjem članku pod tem naslovom je v prvem stavku izpuščena beseda svoboden, kar močno kvari smisel. Stavek se mora pravilno glasiti: Z zakonom od 3. novembra je uveden v Nemčiji **svoboden** devizni promet...

= **Izvozna taksa na papir in lepenko v Avstriji** je s 1. t. m. znižana na polovico.

= **Šesti mednarodni vzorčni velesejem v Bruslju** se bo vršil dne 25. marca do 8. aprila 1925. Belgijska industrija se je po vojni dvignila tako visoko da deloma celo že prekaša predvojno produkcijo. V strojni in tekstilni industriji, v orožju, steklu, marmorju in elektrotehničnem materijalu more belgijski izdelki konkurirati tako po svoji kakovosti kakor tudi po svojih cenah z vsako drugo državo. Našim producentom bi se izplačalo razstaviti na tem velesejmu čipke, lesne proizvode, deželne pridelke, cement, kožuhovino in razne surovine. — Interesenti dobijo vse informacije glede tega velesejma pri tukajšnjem belgijskem konzulatu.

= **Poziv za ukinitev vseh omejitev v zunanji trgovini.** Gospodarska sekcija Zveze narodov bo pozvala vse države — svoje članice, da zavzamejo stališče k vprašanju ukinitve vseh omejitev izvoza in uvoza. Zveza narodov želi s to ukinitvijo doseči tesneje gospodarsko zbližanje med narodi.

Borza

11. decembra:

LJUBLJANA. (Prve številke denar, druge blago in v oklepajih zaključki). **Vrednote:** Celjska posojilnica 209 do 216, Ljubljanska kreditna 222 do 0, Merkantilna 125 do 128, Prištedionа 890 do 900, Strojne 130 do 148, Trbovlje 0 do 445, Split 1400 do 1420, Nihag 0 do 63, zadolžnice Kranjske deželne 0 do 90. — **Blago:** Zaključki: bukovi hlodi, 3 do 6 m dolžine, beli, brez srca, brez grč, ogledano za 100 kg, franko meja, 10 vagonov 47.50 do 50 (47.50); hrastovi hlodi, od 2.50 do 3 m, od 60 cm premera naprej, I., ogledani, za kubični meter, franko meja, 1 vagon 1000 do 1050 (1000); hrastovi hlodi, od 2.50 do 3 m, od 60 cm premera naprej, II., ogledani, za kubični meter, franko meja, 1 vagon 700 do 750 (700); laneno seme, franko Čakovec, dob. jan., 1 vagon 675 do 680 (675); fižol mandolon, očiščen, b-n, franko Postojna trans., 1 vagon 450 do 480 (477.50).

ZAGREB. V efektih tendenca nespremenjena. Promet zelo majhen. — V devizah se je položaj nekoliko spremenil. Zaradi večjega povpraševanja so tečaji za malenkost poskočili, vendar je bil promet slab. Največ se je trgovalo v devizah na Italijo, Prago in Švico. Po borzi je bila tendenca nekoliko slabša. Notirale so devize: Amsterdam 2715 do 2745, Dunaj 0.0932 do 0.0952, Budimpešta 0.093 do 0.095, Italija izplačilo 286.8 do 289.8, ček 285.5 do 288.5, London izplačilo 312.5 do 315.5, New-York ček 66.15 do 67.15, Pariz 360 do 365, Praga 200.5 do 203.5, ček 200.4 do 203.4, Švica 1299.5 do 1299.5; valute: dolar 65.25 do 66.25, »K« 0.0933 do 0.0953, Kč 199 do 202; efekti: bančni: Trgo 29 do 30, Eskomptna 109 do 110, Hipo 58.5 do 60, Jugo 101 do 101.5, Ljubljanska kreditna 222 do 224, Prištedionа 875 do 900, Slavenska 85 do 87, Srpska 136 do 137; industrijski: Eksploatacija 70 do 72.5, Šečerana 770 do 790, Gutmann 760 do 780, Slavonija 68 do 69, Trbovlje 400 do 415; državni: Vojna škoda 123 do 124.

BEOGRAD. Tendenca nespremenjena. Blago v izobilju. Promet srednji. Notirale so devize: Amsterdam 2700 do 2705, Berlin 15.85 do 15.95, Dunaj 0.0935 do 0.0936, Budimpešta 0.091 do 0.092, Bukarešta 34 do 35, Curih 1294 do 1295, London 313.75 do 314.25, Italija 287.5 do 288.5, New-York 66.5 do 66.7, Pariz 359 do 360, Praga 201.5 do 202.

Sokol

OTVORITEV SOKOLSKEGA DOMA V ŠOSTANJU.

V nedeljo 7. t. m. je praznoval šoštanjski Sokol najlepši praznik svojega obstoja: otvoritev svoje prekrasne telovadnice. Nova stavba je res lahko v ponos Sokolu in neumornim delavcem, ki so vso svojo energijo posvetili dograditvi krasnega sokolskega doma. V lepo okrašeni, nabito polni dvorani je otvoril slavnost predsednik gradbenega odseka br. Volk, ki se je v svojem govoru spominjal vseh, ki so pripomogli, da se je zgradba zamogla tako hitro dograditi. Po končanem govoru je predal telovadnico br. starosti Kurniku, ob tej priliki je zaigral domači orkester pod spretnim vodstvom br. Rakuše državno himno.

Brat starosta navdušuje prisotne k vztrajnemu sokolskemu delu za vzvišeno jugoslovensko idejo. V svojem govoru se spominja umrlih bratov ter se zahvali vsem činiteljem, ki so pripomogli s svojim gmotnim in drugim delom do te krasne stavbe. Omenja tudi društvo za zgradbo društvenih domov, pozdravi pričujočega delegata br. Beršćaka iz Ljubljane in se zahvaljuje zlasti dr. Žerjavu, ki je šel društvu vedno na roko. Po svojem res prekrasnem govoru je starosta slovesno zaobljubil vse članstvo, nepozabljen trenutek za vse.

Br. Ivo Beršćak, zastopnik društva za zgradbo društvenih domov v kratkem govoru pozdravi navzoče, poziva k delu za osvobojenje Gosposvetskega polja in Jadrana.

Telovadne točke naraščaja ter celjskega in domačega članstva so bile prvovrstne. Sestra Osolin je deklamirala krasno pesmico o ujedinjenju, za sokolsko župo v Mariboru je govoril in z lepimi besedami pozdravil uspeh šoštanjskega Sokola br. Šentjurc. Celjski pevci so zapeli nekaj lepih pesmi, vmes pa je pridno igral društveni orkester. Vsi so želi burno pohvalo. Kronika šoštanjskega Sokola bo beležila nedeljo med najlepše dni društvene zgodovine.

Sokol I. izreka prav prisrčno zahvalo vsem onim, ki so ob priliki Miklavža prispevali v denarju ali blagu ter tako omogočili, da sta bila društveni naraščaj in deca primerno obdarjena. Zdravo! — Odbor. 3485

RADOVLJICA. Sokolsko gledališče v Radovljici uprizori v nedeljo dne 14. t. m. popoldne I. Vojnovičevo pesnitev »Smrt majke Jugovićev« v treh delih. Peva dva dela se vršita na stražnici Jug-Bogdanove kule, tretji na Kosovem polju. 3487

STRAŽIŠČE. Sokolsko društvo v Stražišču priredi v soboto dne 13. t. m. ob 8. uri zvečer in v nedeljo dne 14. decembra ob 4. uri popoldne F. Govekarjevo narodno igro s petjem v petih dejanjih »Rokovnjači«. Iz prijaznosti sodeluje orkester Narodne čitalnice v Kranju. Igra se ponovi v drugič v nedeljo 21. decembra ob 4. uri popoldne.

Sport

LLAP. Danes v petek ob 20.30 se vrši v damskem salonu kavarne Emona seja upravnega odbora. Udeležba obvezna. Predsednik.

Iz sekcije zbora nogometnih sodnikov. (Službeno.) Danes ob 18. sestanek nogometnih sodnikov v kavarni Evropa. Zlasti se naprošajo gg. Betetto, Hus, Kramaršič in Vodišek, da se sestanka gotovo udeleže. — Tajnik.

S. K. Slovan. Danes se vrši ob 20. v zadnji sobi Narodne kavarne seja V. O. Obvezna je za gg. Kosem, Sternad, Volkar, Vospernik, Marchlotti, Lunder, Božič, Kos, Lansky. Tudi drugi člani vabljeni. Navedeni gospodje pa morajo biti brezpogojno navzoči.

Ljubljanski plivački podsavez. Odborova seja 12. t. m. ob 8. zvečer, kavarna Emona damska soba. — Tajnik I.

Jugoslovenski avtomobilski klub, sekcija Ljubljana ima svoj redni letni občni zbor 15. t. m. ob 5. popoldne v restavraciji »Slon« v Ljubljani. — Odbor.

S. K. Slovan, težkoatletična sekcija. V nedeljo dopoldne običajno predavanje g. dr. Kandareta. Predavanje obvezno za vse člane sekcije. Po predavanju razgovor o pričetku rednih treningov v novi telovadnici. 3483

Nogometne tekme na olimpijadi 1928. Na olimpijadi leta 1928 se bosta prvo in drugo kolo nogometnih tekem igrala izven turnirja. Šele tekme tretjega kola, semifinale in finale se bodo vršile na Holandskem. S tem se zelo skrajša nogometni turnir olimpijad.

Češkoslovaški nogometaši v Franciji. Češkoslovaški klub Čehoslovan (Kosiře) igra 28. decembra v Cette (Francija) proti F. C. Cette ter se udeleži 1. in 2. januarja turnirja pariškega Sp. C. Red Star.

Finska : Norveška. Najboljše drsalce-sportnike imata brezdvomno Finska in Norveška. Zimskosportna savza teh dveh držav sta se sporazumela, da bosta to zimsko sezono priredila prvo meddržavno tekmovanje v drsanju. Natančni termin še ni določen, ker je to odvisno od vremenskih razmer. Drsalci obeh držav so že določeni, in sicer za Norveško Oskar Alsen, Harald, Ström in Ballangrind, za Finsko pa Thunberg in Skutnabb. Thunberg velja danes za najboljšega drsalca sveta. Pri teh tekmovanjih bo brezdvomno postavljenih več svetovnih rekordov.

»Suhi« smučarski tečaj priredi prihodnjo nedeljo Zagrebški zimskosportni podsavez v eni telovadnih dvoran Zagreba. Namen tega tečaja je, da začetniki v tem sportu že v naprej dobijo vpogled v teorijo smučarskega sporta in da se nauče najpotrebnejšega v ravnanju s smučmi. Začetniki, ki bodo obiskali ta tečaj, bodo brezdvomno prihranili sebi in svojim instruktorjem mnogo truda, ker bodo vadili tudi praktično s smučmi na nogah razne gibe.

Anglija : Belgija. Prošli pondeljek se je vršila v Londonu nogometna tekma med nogometnima moštvoma Anglije in Belgije. Z lahkoto so zmagali Angleži s 4 : 1.

Turin, Padova in Bologna se potegujejo za to, da bi se prihodnja tekma Madžarska : Italija vršila v enem imenovanih mest. Italijanski nogometni savez pa je tudi za to tekmo določil Milan, kjer se je vršila tudi zadnja tekma s Švedsko. Milan je pač nogometno središče Italije.

Nov lahkoatletski svetovni rekord. Iz Newyorka javljajo, da je olimpijonik Harald Osborne dosegel v skoku v višino 2.038, kar bi značilo nov svetovni rekord. Vest še ni potrjena.

Königsmark

Kino Ideal od 14. dec naprej

Šah

TURNIR LJUBLJANSKEGA ŠAHOVSKEGA KLUBA.

Redni letošnji splošni turnir Ljubljanskega šahovskega kluba prične v pondeljek dne 15. t. m. Pravico igranja na splošnem šahovskem turnirju ima vsak član Ljublj. šah. kluba, ki doslej še ni igral na nobenem splošnem klubovem turnirju prejšnjih let, oziroma člani, ki na prejšnjih tovrstnih klubovih turnirjih niso dosegli zadostne kvalifikacije za višjo (ožjo) skupino.

Prijave za ta velezanimivi turnir kakor tudi nove članske prijave, sprejema dnevno tajnik Ljublj. šah. kluba g. Mirko Kragelj, med 17. in 18. uro v kavarni Evropi, kjer dobe interesenti tudi vse ostale potrebne informacije. Zadnje prijave se bodo sprejemale dne 15. t. m. neposredno pred pričetkom turnirja, med 17. in 18. uro, v klubovem lokalu (Narodna kavarna), kjer se bo turnir tudi vršil. Ob 18. uri navedenega dne se vrši žrebanje za določitev razporeditve igralcev, nakar se turnir otvori. Istočasno in istotam se bodo določili točni igralni dnevi in igralne ure. Imena igralcev na splošnem šah. turnirju, kakor tudi izide poedinih partij bo priobčeval redno in sproti dnevnik »Jutro« v svoji šahovski rubriki.

Odgovor

Na včerajšnjo »Poslano« Franca Sotlerja iz Draževasi pri Konjicah uljudno sporočam slavnemu občinstvu sledeče:

Od omenjenega sem kupil nekaj rezanega lesa, pri plačilu pa je nastala vsled njegove malomarnosti diferenca, ker se je blago v njegovi oskrbi pokvarilo in še zmanjkalo, vsled česar mu ga nisem popolnoma izplačal. Iz njegovega postopanja je razvidno, da mu ni za sporno diferenco, pač pa le zato, da mene pred občinstvom iz meni znanega vzroka očrni in tako moji družini onemogoči eksistenco, ker bi se v nasprotnem slučaju ne obrnil na »Jutro«, ampak na sodnijo. Poleg mojih velikih terjatev premorem vedno toliko, da mu do sodnijske odločitve razliko lahko kjerkoli založim. Njegova priobčitev je gola podlost, ki se lahko samo od njega pričakuje.

Moti se g. Sotler, da je njegovo »Poslano« tudi le malenkostno škodovalo mojemu ugledu in trgovskim zvezam; potrebne korake proti njemu bom podvzel že na merodajnem mestu.

Kar se pa tiče mojih drugih obveznosti, javno tu izjavljam in zagotavljam, da bom vse častno izpolnil, tako da ne bo nihče oškodovan.

Se priporočam z odličnim spoštovanjem

Ivan Šancer, trgovec, Celje.

Lastnik in izdajatelj Konzorcij »Jutra«. Odgovorni urednik Fr. Brozović. Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani.

Vremensko poročilo

Ljubljana 11 decembra 1924 — Ljubljana 306 nad morjem

Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0–10	Padavine mm
Ljubljana	7	774.0	1.1	sev. vzh.	oblačno	—
Ljubljana	14	773.6	0.7	sever	„	—
Ljubljana	21	774.0	0.0	„	„	—
Zagreb	7.	773.4	0.0	sev. vzh	več. jasno	—
Beograd	7.	773.9	—1.0	vzhod	pol. oblač	—
Dunaj	7.					—
Praga	7.	773.6	—1.0		megla	—
Inomost	7.			„		

V Ljubljani barometer stan. temper. nižja. Solnce vzhaja ob 7.35, zahaja ob 16.12

Vremensko poročilo za petek: Sedanje vreme bo trajalo dalje.

Kdor oglašuje ta napreduje!

Dopisi

PREDDVOR PRI KRANJU. V nedeljo dne 7. t. m. je tukajšnji šolski oder priredil Miklavžev večer. Dobri Miklavž je obdaroval vse šolske otroke in prisotno mladež. V pondeljek pa je priredil šolski oder veseloigro «Narodni poslanec», ki je proti vsakemu pričakovanju izborno izpadla. Sodeloval je orkester pod vodstvom g. Završnika iz Kranja. Dvorana je bila nabito polna. Vsa čast gg. učiteljema Jocifu, g. Inkretu ter ge. Jocifevi za trud in požrtvovalnost. Želimo si še več enakih prireditev.

SAVA NA GORENJSKEM. Podružnica CMD za Savo in Javornik je priredila tudi letos v tukajšnjem družbenem vrtcu Miklavžev večer, pri katerem je bila vsa deca bogato obdarjena. Seveda so se tudi malčki postavili z mičnimi deklamacijami in petjem. Starši obdarovanih otrok se iskreno zahvaljujejo podružničnemu odboru kakor tudi učiteljicam za njihov trud in vsem darovalcem ki so s svojimi bogatimi darovi pripomogli do lepo uspele prireditve.

JESENICE. Bivši klerikalni prometni minister prof. Sušnik je sklical na Savi v delavskem domu volilni shod, da bi pomiril nezadovoljne železničarje in jih pripravil za prihodnje volitve. Doživel pa je tak poraz, kakršnega klerikalci pri nas niso vajeni. Udeležba je bila nepričakovano slaba, a tudi maloštevilni udeleženci so profesorju Sušniku tako ostro ugovarjali, da je kaplan Pivk v strahu, da se ne bi razvila še resnejša debata, nagl'o zaključil shod. Kakor drugod, tako tudi pri nas klerikalci sami priznavajo, da bodo pri prihodnjih volitvah nazadovali.

ŠMARTNO PRI LITIJI. V pondeljek dne 8. t. m. je dramatični odsek Sokola iz Litije gostoval na šmartinskem odru. «Stari grehi» so bili od igralcev in igralk zelo dobro pogodeni in so spravili v dvorani nahajajočo se publiko v prav veselo razpoloženje. Zelo živahni so bili Zapotocki (br. Stoviček), polkovnik (brat Zupančič) in tovarnar Novak (br. Vladika), ki se nam je to pot izkazal za prav dobrega, kateremu sta pa tudi ostala dva zelo dobro živahno in zadovoljivo sekundirala. Ne smemo pozabiti na «Krupička» (br. Trepečnik), ki je s svojim nastopom — in češkim narečjem kot humorist, tako rekoč napasel vso v dvorani nahajajočo se publiko s smehom. Njemu je prav pridno odgovarjala Kati (s. Zora Borštnerjeva), katera je v svoji vlogi kazala izboren tip stare klepetave služkinje. V Emi (s. Toni Kosova) smo spoznali dober igralski talent, katerega bi želeli še večkrat videti. Tudi sestre Pretner in Magoličeva so dane jim dolžnosti v svojih vlogah dobro rešile. Inženjer (Perko) nas je s svojim kratkim nastopom prepričal, da leži tudi v njem zaklad diletantske zmožnosti. Br. Trepečniku, ki je vodil režijo, kakor tudi igralcem in igralkam iskreno čestitamo in se jim za njih gostovanje zahvaljujemo z željo, da se kmalu zopet vidimo! Zdravo! — Vse prijatelje dramatike opozarjamo, da gostuje v nedeljo dne 14. t. m. dramatični odsek «Bratstva» iz Litije z ljudsko veseloigro v treh dejanjih «V Ljubljano jo dajmo!» Pričetek ob 8. uri zvečer. Prosimo cenj. občinstvo, da to upošteva, ker se vrši po končani igri istotam kratek zabaven večer ob sodelovanju lastnega tamburaškega zbora. — Zdravo! F. — je — ha.

IHAN. V nedeljo je v gostilni g. Mihelčiča predaval nadučitelj g. Anton Likozar o splošnih gospodarskih zadevah. Gostilniški prostori so bili polni poslušalcev ter je žel g. predavatelj burno odobravanje. Vnovič se je pokazalo, kako prepotrebna so taka strokovna predavanja. G. Likozar nam je v jedrnatih ter lahkoumljivih potezah razložil najpotrebnejša gospodarska vprašanja in njih rešitev. Njemu, kakor tudi Zvezi kulturnih društev najiskrenejša zahvala.

IG. Ob veliki udeležbi žen in deklet je v pondeljek gdč. Jerica Zemljanova predavala v Sokolskem domu o dobrem gospodinstvu. Poslušalci so z velikim zanimanjem sledili podučljivim izvajanjem predavateljice. Prosimo Zvezo kulturnih društev, da nam pošlje še večkrat kakega predavatelja, gdč. Jerici Zemljanovi pa se za njeno prijaznost iskreno zahvaljujemo.

VRHNIKA. Predavanja, ki se vršijo pri nas vsako nedeljo, vzbujajo vedno več zanimanja. V nedeljo dne 14. t. m. bomo imeli zopet srečo poslušati krasna izvajanja g. Zupančiča. Predavanja naj ne zamudi nihče, niti gosp. dekan, ki nam dela brezplačno reklamo v cerkvi. Če hoče dokazati, da smo v resnici norci, naj pride k predavanju in ovrže predavateljeva izvajanja. Če pa tega noče naj obrne svoje «lepe» izraze nase in njegove uboge na duhu. V...ski.

ŠMARJE - SAP. Dr. Besk, ki je pisal na tukajšnje «šolsko vodstvo»(?) o obnašanju šolskih otrok v cerkvi, se naproša, da se zglasi osebno pri podpisanem v teku 5 dni, da se pogovorimo, kako naj se to obnašanje izboljša, sicer se njegov dopis, ki se tiče sicer bolj cerkvene kakor šolske oblasti, razglasi v časopisih v ovekovečenje klerikalno - orlovske izobrazbe. Čudno je, da je bil dopis spisan v Ljubljani dne 10. decembra, a je bil na pošto dan v Šmarju že 9. decembra. Saj se poznamo! — Upraviteljstvo šestrazredne osnovne šole v Šmarju.

ŠMIHEL PRI NOVEM MESTU. Državni higijenski zavod v Ljubljani je priredil dne 29. in 30. novembra v Šmihelu pri Novem mestu protialkoholna predavanja s skioptiškimi slikami. Dne 29. novembra je bilo predavanje za šolsko mladino deške in dekliške osnovne šole v Šmihelu in za šolsko mladino iz Birčne vasi. Dne 30. novembra pa so bila tri predavanja za starše in odraslo mladino. Obširna dvorana je bila vselej nabito polna ukaželjnega občinstva. Gospodu predavatelju iskrena hvala za trud in izborne govore!

TOPLICE PRI NOVEM MESTU. Narodni praznik ujedinienja je praznovalo sokolsko društvo v sokolski telovadnici. Podstarosta g. Gregorc je pojasnil pomen praznika in važnost razširienja sokolske ideje. Sledila je zaobljuba članstva, ki je napravila na prisotne globok vtis. Nato je bila alegorija: Sokolstvo prisega na državno trobojnico. Kot sledna točka je sledila enodejanka «Kapetanova ljubezen», ki je žela splošno priznanje. Dne 5. t. m. je priredil Sokol Miklavžev večer, na katerem je obdaroval deco in naraščaj.

HRASTNIK. Slovesna otvoritev novo zgrajenega Narodnega doma v Hrastniku se vrši v soboto dne 20. decembra in v nedeljo dne 21. decembra zvečer s slavnostno predstavo «Vo'kašina» in z ostalimi točkami sporeda, ki se še objavi. Prireditev se vrši zaporedoma dva večera, da bo udeležba vsakomur omogočena. Opozarjamo na slavnost zlasti sosednja društva, vse pa uljudno vabimo k čim večji udeležbi. — Konzorcij za gradbo Nar. doma v Hrastniku.

SEVNICA. Boštanjski Sokol, ki prav pridno deluje, je priredil v nedeljo Miklavžev večer. Radodarni Miklavž je obdaril najprej naraščaj, potem pa tudi odrasle. Posebno lep dar — rožni venec iz domačih pridelkov — je dobil vrli boštanjski župan g. Lojze. V prav vsem ih razpoloženju je minul večer. Na praznik 8. t. m. pa je priredila podružnica JM koncert z jako bogatim sporedom. Zasluga na lepem uspehu gre predvsem dirigentu g. Sedeju iz Boštanja, ki je vzorno vodil mešane pevske zbore iz Boštanja, Krškega in Sevnice. Program je izpopolnil orkester iz Zidanega mosta. Občinstvo je do zadnjega kotička napolnilo dvorano v hotelu Triglav.

KRŠKO. Dramatični odsek Sokola v Krškem je uprizoril dne 22. in 23. novembra ter 7. decembra Raupachovo žaloigro «Mlinar in njegova hči» pod režijo g. strok. učitelja Jos. Žabkarja. Pri prvi in drugi uprizoritvi je bila dvorana tako polna, da so mnogi morali oditi domov, ker niso dobili prostora. Dne 13. in 14. decembra uprizori odsek v spomin Cankarjeve smrti pod režijo strok. učitelja T. Gasparija igro «Kralj na Betajnovi», na kar opozarjamo posebno okoličane. V zadnjem času se opaža da osobito okoličani prav marljivo posečajo naše igre, ugajajo jim pač dobro priučene igre, nove scenerije na odru, ki jih izvršuje strok. učitelj Fr. Stiplovšek, in salonski orkester pod vodstvom g. župana J. Pfeiferja, ki ga je spravil na takšno višino, da lahko tekmuje z vsakim velemestnim orkestrom. Dne 1. decembra je slavil Sokol v svoji dvorani narodni praznik ujedinienja ob sodelovanju Glasbene Matice in sal. orkestra. Na Miklavžev večer je nastopil sokolski Miklavž trikrat s sijajnim spremstvom. Obdaroval je ves sokolski moški in ženski naraščaj zvečer pa članstvo, hudoval se pa je nad telovadci in telovadkinjami, ki so v zadnjem času močno zanemarjali telovadbo. Po Miklavževem odhodu se je razvila v dvorani animirana domača zabava.

PEKEL PRI POLJČANAH. Funkcionarji tukajšnjega gasilnega društva še vedno nočejo popraviti krivice, ki so jo napravili nekaterim članom. Gotovi gospodje so se potom nepravilnega obč. nega zbora ponovno usidrali na vodilna mesta. Nič se ne sramujejo, celo bahajo se, češ, ako bi nas ne bilo, bi v Peklu ne imeli Rosegger - Schule. Vaši računi so nam jasni, zato vas zadnjič opozarjamo: roke proč od naših slovenskih gasilnih društev. Dovolj dolgo so bila gasilna društva nekak mostič za nemški Drang na jug. Pozabili ste, da smo prevzeli le nekaj krajcarjev in razdrapane obleke. Pozabili ste celo, da smo edino mi pripomogli do nove obleke in lepih tisočev. Naši žulji so to in zato hočemo vsaj kontrolo nad njimi, dokler ne bodo zopet naša last. Zadnjič vam kličemo: Roke proč od našega jugoslovenskega gasilstva.

SV. LOVRENC NA DR. POLJU. Kljub kislemu vremenu se je tudi letos oglasil Miklavž na naši šoli in bogato obdaroval vse učence. Prisrčna hvala cenj. darovalcem, zlasti g. Raberju v Strnišču in vsem, ki so pripomogli, da je imela prireditev v vsakem oziru popoln uspeh.

Zv za kulturnih društev

Razen iger navadenih v »Jutru« štev. 200. od 24. VIII. 1924 lahko nudi ZKD svojim članom še sledeče:

76. **Tri maske**, drama v 1. dej. Mere Cl. (7 oseb).
77. **Liliom**, Legenda v 7. slikah. Molnar - Šest. (20 oseb).
78. **Misel**, drama v 6. slikah, Andrejev-Vidmar (15 oseb).
79. **Izgubljene duše**. Igra v 4. slikah, Lenor Mand (10 oseb).
80. **Uleti ptiček**. Šala v 2 dej., dr. Lah (5 ženskih oseb).
81. **Maryša**. Drama v 5. dej., Mrštik - Albreht (25 oseb).
82. **Bobrov kožuh**. Tatinska komedija v 4. dej., Hauptman-Mazi (12 oseb).
83. **Oče**. Drama v 3 dejanjih, Jirasek - Albreht (12 oseb).

Izposojevalce prosimo, da izposojene igre vračajo, prej ko mogoče in poravnajo določeno pristojbino. Prosimo dalje tudi, da društva, ki še niso poravnala članarine, store to čimprej. Društva, katerim je ZKD nabavila oziroma spopolnila knjižnice, naj račune, prej ko mogoče poravnajo, ali vsaj odplačajo primeren znesek na račun.

Darujte za sokolski Tabor!

Mali oglasi

Vsaka beseda 50 par — Za „Dopisovanje" in „Zaslive" vsaka beseda 1 Din

Samo vsaka beseda 50 par. Za „Dopisovanje" in „Zaslive" se računa vsaka beseda 1 Din. — Priobčujejo se le mali oglasi, ki se plačajo v naprej. Plača se lahko tudi v znamkah. Na vprašanja odgovarja uprava le, če je vprašanju priložena znamka za odgovor. Za manipulacijska pristojbina 2 Din.

Obrt

Beli klobučevinasti (filcasti) Klobuki samo po 95 Din, se dobe v zelo prikupljivih oblikah pri modistinji Mariji Jeglič v Ljubljani, Slomškova ul. 27. 26068

Službe (dobe)

Krojaški pomočnik dobro izurjen v velikem delu se sprejme takoj. — Istotam se sprejme učenec. Rozman, moderno krojaštvo, Bohinjska Bistrica 18. 26357

Korespondentinjo ali korespondenta, ki je perfektno vešč slov. in nemščine sprejme takoj Kocbek, Kranj 26245

Trgovski učenec priden, pošten in zdrav, ki ima veselje do trgovine in do dela, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Trgovski učenec". 26130

Poštna odpravnica za pošto III. stopnje, se takoj sprejme v službo. Lahko je tudi brez izpita, vendar pa je potrebno nekaj prakse. Ponudbe se prosi na naslov: Josip Prijatelj, Tržič. 26001

Simpatično hišno moč ki zna kuhati in se razume na vsa gospodinska opravila, išče za takojšnji nastop majhna rodbina (starejša gospa in sin). Bila bi v pomoč gospodinji. — Prednost imajo nemško govoreče. — Ponudbe na naslov: Ebenspanger Rudolf, Bjelovar. 24940

Cirkularist neoženjen, se sprejme takoj v tovarno na deželi. Ponudbe pod šifro „Spreten" na upr. „Jutra". 26566

Gospodična se sprejme v pisarno v Sp. Šiški. Položiti mora 10 do 12.000 Din kavcije. Nastopiti je takoj. Služba stalna. Naslov pove uprava „Jutra" 26529

Akviziterji najdejo dober zaslužek pri razpečevanju časopisov. — Pojasnila daje Voršič Breg št. 18/I. vsak dan od 18. ure dalje. 26507

Knjigovodkinjo samo prvovrstno, izvežbano moč, zmožno srbščine in nemščine, se sprejme v stalno nameščenje v Subotici. — Lastnoročno pisane ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „P. R." 26100

Službe (iščejo)

Fina šivilja za obleke in perilo, gre šivat na dom. Dopise pod značko „Šivilja 2233" na upravo „Jutra". 26358

Absolventica trgovačke akademije — perfektna srpsko hrvatska, nje mačka i francuska korespondentica, vješta hrvatskoj i njemačkoj stenografiji, knjigovodstvu, traži namještenje u Ljubljani. Cijenjene ponude na upravo „Jutra" pod „Subotica 13469". 26329

Absolventinja enoletnega trgovskega tečaja, z dobrim spričevalom, vešča slovenščine in nemščine, knjigovodstva, stenografije ut. išče primerne službe. Cenj ponudbe pod „Poštena" na upravo „Jutra". 26322

Prodajalka pridna, poštena, išče službe v trgovini z mešanim blagom in nastopi lahko takoj. — Naslov pove uprava „Jutra" 25454

Prvovrstna trg. sotrudnica manufakturistinja išče mesta. — Ima dolgoletno prakso in je zmožna tudi samostojnega vodstva. Cenjene ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Prva moč 13910" 26548

Sobarica z večletnimi spričevali, išče mesta v hotelu. Govori slov., nemški, hrvatski in italijanski jezik. Naslov pove upr. „Jutra". 26511

Izvežbana kuharica in gospodinja, išče mesta za takoj. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Zofka". 26519

Pisarniška moč pridna in zanesljiva, išče mesta v pisarni ali trgovini kot blagajničarka. Zmožna se slov. stenografije in vseh pisarniških poslov. Naslov v upravi „Jutra". 26522

Kot samost. gospodinja išče službe ženska srednjih let. Naslov v upr. „Jutra" 26493

Dobro izurjena šivilja gre na dom. Vpraša se pri Novaku, Novi Vodmat, Ribniška ulica. 26496

Kdor hoče kaj prodati Kdor hoče kaj kupiti Kdor išče službe itd. naj inserira v „Jutra"

Prodam

Perje kokoše, gosje in gosji puh (ne ražje) oddaja vsako množino po zmernih cenah tvrdka K. Vajda, Čakovec. 1883

Vsakovrstni hladilniki (Eiskasten) za pivo v sodčkih, kakor tudi za steklenice, se po zelo nizki ceni prodajo. Pojasnila daje Ivan Orešnik, zaloga piva, Trbovlje. 26375

Pohištvo in obleka naprodaj v Prešernovi ulici št. 54 III. Ogleda se lahko vsak dan od 13.—15 ure. 26117

Polnojarmenik (Gatter) za blode, 80 cm prodamo. Ogleda se lahko na graščinski žagi - četrt ure od postaje Sevnica. Kupimo pa dobro, kompletno Venicijanko. Ponudbe na graščinsko oskrbništvo Boštanj ob Savi. 26025

1000 kubičnih metrov lepih, zdravih bukovih hlodov od 30 cm naprej in 1000 kubičnih metrov lepih, zdravih **bukovih plohov** vse dobavno v 3 mesecih — franko postaja št. Janž, se proda. Ponudbe na naslov: Fr. Prijatelj, Tržišče Dolenjsko. 26011

Tranistovski sir kg po 25 Din in čajno maslo po 55 Din kg, razpošilja po povzetju v vsaki množini Mljekarska udruga Virovitica — Slavonija. 26546

Okraske za božično drevo, svečice, božične in novoletne razglednice, ima najceneje in v veliki izbiri Ivan Rahovec, Sv. Jakoba trg 7. 26500

Polenovko namočeno, se dobi vsaki petek, kakor tudi vse špecerijsko blago po najnižjih cenah pri tvrdki Kovačič & Japelj, Ljubljana, Kongresni trg. 26520

Trisedežen avto znamke „Wanderer", zadnja tipa, z vsem komfortom, se ugodno proda. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Ugodnost 13875". 26466

Krasen kožuh (Kenguru) za velikega gospoda in 3 kg najfinejšega puha, se po ugodni ceni proda. Kje, pove upr. „Jutra". 26472

Zimska suknja in več moških oblek, vse dobr ohranjene, se proda. Dvorni trg 1, II. nadstr., levo 26509

Šivalni stroj skoraj nov, se ugodno proda. Naslov pove uprava „Jutra" 26568

Blagajna in pisarn. oprava, se proda v Vegovi ulici št. 2/I, levo. 26490

800 m tračnic poljskih, novih in rabljenih takoj proda A. Foglar, Poljčane. 26485

Kuhinjska posoda po izredno nizki ceni pri tvrdki Iv. Pestotnik in drug, Ljubljana, Balkan, skladišče št. 43. 26550

Kupim

Odpadke od žage jelove, brastove, bukove itd., kupimo vsako vagonsko množino. Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Stalen odjemalec". 26349

Hrastova in bukova drva vsako vagonsko množino, suha in sveža, cepanice in okroglice, kupimo franko vagon Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Plačilo pri nakladanju". 26340

Kupim trak za avbo Ponudbe je javiti v hišo Sv. Petra cesta 85. 26551

Smrekove škorje kupujem v vsaki množini. Ponudbe na upravo „Jutra" z navedbo cene pod značko „Creselj". 26492

Rabljene poli. tračnice kupi Ivan Rus, Grosuplje. 26352

Kmet. pridelki

5000 kg jabolk odda po nizki ceni I. Razboršek, Šmartno pri Litiji. 26242

Koruzo novo, zdravo, kakor tudi defektno za krmo, na vagone in v manjših množinah po konkurenčnih cenah nudi Iv. Pestotnik in dr., Ljubljana, Resljeva cesta 3. 26549

Krompir izbran za jelo, kupuje in plača na prevzemni postaji Novak, Zagreb, Maksimirska br. 64. 26531

Nepremičnine

Stavbna parcela pripravna za skladišče, trgovino ali gostilno, se pri kolodvoru v Trbovljah, po zelo ugodni ceni proda. Pojasnila daje Ivan Orešnik, zaloga piva, Trbovlje. 26360

Pozor! 3 parcele takoj naprodaj v najlepšem kraju Prul. Vsaka meri 500—600 m². Cena za 1 parcelo 50.000 Din. Več na Prulah št. 8. 26255

Lepa nova hiša s 4 sobami, kuhinjo, kletjo in shrambo, zraven tudi majhen vrt, zelo pripravna za krojača, čevljarja ali mesarja, tik ceste na prometnem kraju, se proda za Din 80.000. Pojasnila daje Jožef Ferenc, Loke št. 380, Trbovlje II. Kupec se lahko takoj vseli. 26532

Trgovska hiša na vogalu in zelo prometnem kraju v Ljubljani se zaradi nakupa drugega posestva, po zelo nizki ceni proda. Obstoji iz 4 trg. lokalov, skladišča in 10 stanovanj. Cena 2,500.000 K. Naslov pove uprava „Jutra" 26476

Hiša-vila dvonadstr., ob glavni cesti, 2 km od Ljubljane, skoraj nova, z 8 stanovanji, elektr. razsvetljava, prostornim dvoriščem, vrtom in z lastnim vodnjakom s fino pitno vodo, se proda za smešno ceno Din 200.000. Naslov pove uprava „Jutra". 26475

Velika hiša pripravna za industrijo, tovarno ali trgovino, 3 minute od kolodvora, na lepem prometnem industrijskem in na lesu bogatem kraju v Sloveniji, tik ob okrajni cesti, zidana, z opeko krita, 32 m dolga in 8 m široka, obstoječa iz 11 sob, 8 kabinet, 1 shrambe in 3 obokanih kleti; 13 m dolga in 6 m široka drvarnica, 3 svinjaki, veliko dvorišče, lepi zelenjadni vrt in sadovnjak, dobra pitna voda in električna razsvetljava — vse v dobrem stanju. V bližini dva premogokopa z izvrstnim premogom. — Cena 250.000 Din. — Več pove Srečko Lorber, posestnik, Slovenska Bistrica, Slovenija 26462

Lokali

Dvorana velika, svetla, v novem poslopju, se takoj odda za pisarno, večjo industrijo ali skladišče. — Hotel Tratnik v Ljubljani. 26571

Trgovina z manufakturo, najbolje vpeljana, na prometni točki v Ljubljani, se radi družinskih razmer takoj prav ugodno odda. Resni reflektanti se naj oglase pod šifro „Ugodno 300.000" na upravo „Jutra". 26495

Stanovanja

Dve opremljeni sobi se oddasta s 1. februarjem 1—2 boljšima gospodoma. — Solnčno, elektr. razsvetljava, parket, pri sodniji. Ponudbe na upravo „Jutra" pod šifro „Vdova 13916". 26584

Prazna soba velika in manjša, s elektr. razsvetljavo in souporabo kopalnice, v sredini mesta, se odda zakonskemu paru brez otrok. — Ponudbe pod „Mirni solidni podnajemnik" na upr. „Jutra". 26517

Lepo opremljena soba se odda v I. nadstropju nove hiše v sredini mesta. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Mesečna soba". 26468

Soba se išče s 1. januarjem. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod „Mir 13911". 26530

Elegantno sobo s posebnim vhodom, išče starejši gospod. — Ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Elegantna". 26518

Majhna sobica s posebnim vhodom in električno razsvetljavo, se odda. Naslov pove uprava „Jutra" 26181

Opremljena soba s posebnim vhodom, mirna in zračna, se odda solidnemu gospodu s 1. januarjem 1925 Naslov pove uprava „Jutra" 26487

Krasno stanovanje (opremljeno), obstoječe iz 3 sob in postranskih prostorov, v sredini mesta, se odda zakonu boljše situirani rodbini, kakor tudi lokali za pisarne. — Polzvedbe pri edini slovenski posredovalnici K. Troha, Maribor, Slovenska ulica 2. 26465

Stanovanje ali opremljeno sobo s souporabo kuhinje, iščeta zakonca brez otrok. — Plačata dobro. Naslov pove uprava „Jutra". 26474

Na stanovanje in dobro hrano v sredini mesta, sprejmem gospoda, ki mi plača za 3—4 mesece naprej. — Naslov pove uprava „Jutra". 26547

Soba v bližini pošte, se takoj odda 1—2 gospodoma. Naslov pove uprava „Jutra". 26494

Dopisovanje

Znanja želita 2 inteligentna in premožna gospoda z 2 gospodičnama od 18—25 let. Dopise, ako mogoče s sliko pod značko „Gosebček in škrjančk" na upravo „Jutra". 26467

Mlad gospod odločnega značaja, veren, ljubitelj narave, sporta in samotnosti, vrniv se za stalno iz tujine, išče iskrenega prijatelja-spremljevalca skozi življenje. Nesebične ponudbe na upravo „Jutra" pod značko „Trajno". 26567

Sloka gospica popoldne pred Miklavžem v konfiteriji, naj določi sestanek v „Jutru" pod značko „Komolec". Zajamčena absolutna diskrecija! 26565

Resnega prijateljstva želi osamljenec z ljubko prijateljico. Dopise pod značko „Sport" na upravo „Jutra" 26510

Vera! Prav: pozneje. Piši kmalu s potovanja. Poljube — Tvoje srce. 26473

Dvignite pismo pod šifro „Zanesljivo 100". 26499

Kapital

Družabnika s primernim kapitalom, se sprejme v že dobro vpeljano specerijsko trgovino, na prometnem kraju v Ljubljani. Obenem se prevzamejo vsakovrstna zastopstva, agenture in blago v komisijo, proti proviziji po dogovoru. Reflektanti naj pošljejo pismene ponudbe na upr. „Jutra" pod šifro „Agentura 13902". 26527

Razno

Pes bernardinec 6 mesecev star, se proda. — Naslov pove uprava „Jutra" 26491

Eksistenca Protokolirana tvrdka — izdelovanica kozmetičnih sredstev s koncesijo za splošno parfumerijo, se radi selitve ugodno odda. — Naslov pove uprava „Jutra". 26528

Prostov. javna dražba radi selitve, se vrši 13. decembra ob 9. uri na Ambrožičevem trgu 3/III. Proda se sobna in kuhinjska oprava, otroški vozček in bela otroška posteljica, pomoda, velik zaboj, kamarčke in drugo. 26518

Vodna moč s turbinskim pogonom, 60 k. s., se odda v najem za daljše dobe. Turbina je opremljena z avtomatičnim regulatorjem — Kraj je bogat na lesu in tudi zemlja za postavo potrebnih objektov na razpolago. — Naslov pove uprava „Jutra". 26497

Vsakovrstne vožnje preselitve, kurivo in drugo prevzame in oskrbi najhitreje in po solidnih cenah Komar Lojze, Krakovska ul. št. 13. 20821

Državne trošarine Za priročno uporabo priredil M. Kostanjevec Cena 10 Din s poštnino 11 Din. Knjiga se naroča pri **Tiskovni zadrugi Ljubljana**

„Jutrovi" oglasi v Mariboru

Inserente v Mariboru in okolici opozarjamo, da sprejema podružnica «Jutra» v Mariboru, Barvarska ulica 1 (tel. 22) vse oglase po izvornih cenah. Posreduje tudi brezplačno ponudbe, ki se lahko naslavljajo na podružnico. «Jutro» je v Mariborski oblasti najbolj razširjen dnevnik, uspeh oglasov je siguren. Prepričajte se!

MODNE LISTE najnovejše, za jesen in zimo 1924-1925 ima v veliki izbiri v zalogi knjigarna TISKOVNE ZADRUGE v Ljubljani Prešernova ulica št. 54 (nasproti glavne pošte)

Radi povečanja obrata se sprejme

družabnik

k že dobro vpeljani tovarni v Sloveniji, ki je edino podjetje te vrste v Jugoslaviji. Potreben kapital je Din 300 do 500 000. Osebno sodelovanje je zaželjeno a ni pogoj. Vstopivšemu družabniku je kompletno stanovanje na razpolago. Ponudbe pod „Dokazano rentabilno" na upravo „Jutra"

„VINARIA" delniška družba vinogradnikov v Ptuju priporoča vinskim trgovcem in gostilničarjem svojo bogato zalogo izbornih **haloških in ljutomerskih vin** po zelo ugodnih cenah. 2038/a

ALEKSANDER DUMAS

ZVESTOBA DO GROBA

(LA DAME DE MONSOREAU)

20

„In kaj ste potem storili?“

„Vstal sem in odprl vrata, ali jedva sem stopil na prag, so mi že dve roki, ne pretrdi in ne premehki, omotale oči z neko prevezo.“

„Brez besede?“

„Da, gospod grof, brez besede. Potem pa mi je ženski glas rekel: Z menoj hodite in ne glejte, ne na desno, ne na levo. Vseeno vam je, kam greste, in nič hudega se vam ne pripeti. Molčite in evo, nagrado v naprej!“

„In ta nagrada?“

„Bila je denarnica, v kateri sem čutil več pistol, polna je bila. Ta mošnjiček mi je stisnila v roke.“

„Tako, tako! In kaj ste vi odgovorili?“

„Odgovoril sem, da bi sicer raje videl, da pa vseeno grem za svojo dražestno voditeljico. Nisem sicer vedel, ali je dražestna ali ne, ali mislil sem si, da ta pridevek ne bo škodoval.“

„Dobro tako, Ali, vi ste šli ž njo, pa nise zahtevali jamstva?“

„Šel sem brez pomislekov. Vodili so me po trdih tleh, po zmrznjenih, jaz sem začel šteti korake in sem naštel petsto in dva koraka.“

„Dobro,“ pravi de Bussy, „to je bilo pametno. Torej ste našteli do teh vrat?“

„Vsekakor ne daleč od njih, kajti danes sem naštel 499, ako me ona devojka ni vodila po ovinkih. Tega pa ne vem.“

Dalje pripoveduje Rémy, kako so ga pripeljali v neko hišo, v sobano, tam mu je bilo šele dovoljeno, da sname prevezo z oči in pogleda okrog sebe. Na Bussyjeva nujna vprašanja, katera je stavil skoraj brez diha, je odgovarjal zdravnik, da je videl nebeško lepo sliko neke plavolase devojke kakih osemnajst do največ dvajset let. Potem je povezal ranjenca, pri čemer je uporabljal neko obvezilo in mazilo lastne iznajdbe, povsem novo. „In neki sladki glas.“ je pripovedoval Rémy dalje, „j povpraševal, kako je ranjencu.“

„In kaj ste vi odgovorili?“ vprašuje Bussy nestrpno.

„Odgovoril sem, da rana ni opasna, in da bo čez dvajset in štiri ure se zopet v najlepšem redu.“

„In ona, je-li bila s tem zadovoljna?“

„Celo prav zadovoljna, ker je vzkliknila: Bože moj, kolika sreča!“

„Za mene potem ni bilo več dela, ko ste bili dobro povezani. Potem mi ta angelski glas pravi: Bodite pošteni, gospodin Rémy, ne izpostavljajte uboge žene neprilikam, vzemite svoje obveze in odidite domov brez lokavosti, saj ni treba napasti svoje radovednosti, kje ste bili. Nato me je ista oseba, ki me je pripeljala, najbrže je bila komornica ali sobarica, odvedla nazaj domov in me je vodila na isti način, slepega, za roko. In zopet mi je dala mošnjiček. V nejm pa je bilo deset pistol, gotovo preveč za tako delo, in za človeka, ki je doslej sprejemal klijente po pet sousov, ali pa celo zastonj. Zato sem poiskal hišo...“

„... da vrnete denarnico.“

„Da.“

„Dragi moj gospodin Rémy, zagotavljam vas, da je toliko obzirnosti gotovo preveč, ker ste svoj denar pošteno zaslužili in vam torej po pravu pripada.“

„Mislite li?“ vpraša Rémy in je docela zadovoljen, da mu je vest lahka.

„Jamčim vam za to, samo žal mi je, da vas je gospa sploh plačala, ker je jaz ne poznam in ne ona mene. Kajti prav za prav sem le jaz vaš dolžnik!“

„Vi da ste moj dolžnik?“

„Da, in svoj dolg hočem poravnati. Kaj delate v Parizu. Prosim vas, bodite iskreni, gospod Rémy!“

„Kaj da delam v Parizu? Sedaj nič, ali rad bi delal, če bi le imel klijentov!“

„No, tu vam prav lahko pomagam. Takoj vam poskrbim klijenta. Hočete li mene? Jaz sem prav dober klijent, kajti gotovo ne mine dan, da ne bi pri drugih hvalil dela našega stvaritelja. včasih pa tudi drugi zmerijo meni kožo, kakor se prav sinoči videli. Recite mi, hočete se li poprijeti posla, da krpate rane, ki bi jih kdo drugi zarisal v mojo kožo, ali pa tiste, ki jih jaz zadam drugim?“

„Ali, gospod grof, moja zasluga je premajhna...“

„Nasprotno, vi ste mož, kakršnega potrebujem in že zdavnaj iščem! Vaša roka je lahka, kakor ženska, in sigurna, in pa vaša obveza...“

„Milostivi gospod!“

„Kar preselite se k meni, imeli boste posebno stanovanje in lastne sluge. Sprejmite, ali pa me boste zelo užalostili. Vaša nalaga pa še sploh ni končana, kajti še od sinoči mi imate napraviti še eno obvezo, dragi Rémy!“

„Gospod grof, tako sem presenečen in vzhičen, da ne vem, ali sanjam, ali je res Jaz da dobim delo, da dobim klijentelo!“

„No, preveč zopet ne. Jaz vas želim imeti za sebe in za svoje prijatelje, ki so pa sicer tudi moje sorte. Torej velja! Sedaj pa vas prosim, da mi pomagate najti ono hišo, v kateri sva sinoči bila!“

„Vse, kar želite, gospod grof, toda bojim se, da ne bova nocoj imela uspeha. Vse te hiše so si lične, kakor jajce jajcu.“

„No, potem morava pa čez dan, da si jih pozorneje ogledava.“

„Da, ali podnevi nas bodo opazili.“

„Potem treba povpraševati.“

„Monseigneur, potem bova pač povpraševala.“

„In gotovo najdeva. Kajti sedaj sva dva, in razen tega imam sedaj gotovost da nisem sanjal, ampak da sem lepotico zares videl!“

Mnogi vedo, mnogi pa še ne vedo

da se je uprava «Jutra» zaradi dosedanjih premajhnih prostorov morala razdeliti v dva oddelka.

Novi oddelek je namenjen **samo za inserate, male oglase in objave vseh vrst** in se sedaj nahaja **v Prešernovi ulici** št. 4, poleg Frančiškanov. Tu se sprejemajo vsa naročila, ki se tičejo objav, malih oglasov in inseratov «Jutra». Tu je treba oddajati šifrirana pisma za oglase, kjer se tudi dobe naslovi raznih inserentov ter sploh vsa pojasnila.

Cez 50 let se uporablja z najboljšim uspehom znana

Piccoli eva želodčna tinktura

katera krepča želodec, pospešuje slast in odprtje telesa

Naročila sprejema

lekarna dr. G. Piccoli

Ljubljana, Dunajska cesta

Nino Mrhar

Ema Marič

poročena

dne 8. decembra 1924

Planina — Sv. Jurij

7169/a

Ia trapist
Ia tilzi'er
Ia grojer sir

nudi po zmernih cenah raz-ošilja po pošti in železnici na vse krajе

Mlekarna Karlo Laznicky
Đ žanovac (Slavonija)

Ameriške

in druge inozemske zadeve

urejuje dr. IVAN ČERNE

Gospodarska pisarna,
Ljubljana Miklošičeva c. 6/I. Ljubljana

IVAN KOLLMANN

izdelovatelj patentiranih peči za kurjenje z lagovino 7100-a

Slovenjgradec

sprejme zastopnike v vseh merodajnih krajih proti proviziji.

Pismene ponudbe do 20. decembra 1924.

Barve, čopiče, kemikalije, navodila

za brono, olinati tisk ima v zalogi

FOTO-MATERIJAL

Janko Pogačnik

Ljubljana-Gledališka ul. 8 II. nadstr. Palača pokojninskega zavoda

20% popusta za božič

dobi

kdor naroči od 25. novembra do 24. decembra 1924 vsaj tri knjige izmed sledečih:

Maselj-Podlimbarski, Zbrani spisi. I. zvezek.	Din	56·—,	sicer	70·—
Cankarjev zbornik.	„	24·—,	„	30·—
Novačan: Samostnik.	„	32·—,	„	40·—
Iv. Lah: Angelin Hidar. Roman.	„	25·60,	„	32·—
Fr. Milčinski: Drobiž. Zbirka humoresk.	„	14·40,	„	18·—
Feigel: Tik za fronto.	„	14·40,	„	18·—
Debeljak: Solnce in sence.	„	7·20,	„	9·—
Fr. Zbašnik: Pesmi.	„	12·—,	„	15·—
I. Pregelj: Azazel.	„	17·60,	„	22·—
Novačan: Veleja.	„	14·40,	„	18·—
Igo Kaš: Dalmatinske povesti.	„	5·60,	„	7·—
Jos. Stare: Lisjakova hči.	„	5·60,	„	7·—
J. Stritar: Sodnikovi.	„	8·—,	„	10·—
Cervantes: Tri novele.	„	8·—,	„	10·—
Anat. France: Pingvinski otok.	„	14·40,	„	18·—
Andrejev: Plat zvona.	„	11·20,	„	14·—
Strug-Mazi: Jutri.	„	9·60,	„	12·—
Prijatelj: Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega realizma	„	28·80,	„	36·—
Veber: Znanost in vera.	„	52·—,	„	65·—
Cermelj: Materija in energija.	„	48·—,	„	60·—
Hobhouse: Liberalizem.	„	24·—,	„	30·—

Po pošti vsaka knjiga Din 1·20 več.

Naroča se v knjigarni

Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica št. 54

(nasproti glavne pošte).

Smrekovo creslo

vsako količino, v prvovrstni kakovosti kupimo Ponudbe z najnižjo ceno, nakladalno postajo in časom dobave poslati na:

„TRIGLAV“, lesna družba, CELJE, Glavni trg 4./I. 7102a

Krompir kifeličar

7044 a **in vsako divjačino**

kupuje

IVAN FEUER, Zagreb, Trg I br. II.

interurbanski telefon 23-45.

Razpošilja pitane goske po 36 Din za kg.

izšel je 7168/a

Dr. Valjavec: **Slovensko-italijanski slovar**

obsega 404 strani in okrog 5000 besed. Oblika enaka, kakor italijansko-slovenski del. Cena 70 dinarjev, trdo vezan.

Prodaja Katoliška knjigarna v Gorici.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Ažurira in entla volno v vseh barvah

Toni Jager-Černe

Ljubljana, Dvorni trg 1.

Ivan Jax & sin

Ljubljana

Gosposvetska cesta

priporoča svojo bogato zalogo

Pisalnih strojev

„Adler“ in „Urania“

Šivalnih strojev

za rodbino in obrt

Voznih koles

Styria Dürkopp Orožne kolo (Waffenrad).

Cenki zastonj in franko.)

Zadružna hranilnica

registrovana posojilna in gospodarska zadruga z o. z.

v Ljubljani

Sv. Petra cesta št. 19

sprejema vloge na **hranilne knjižice** in **tekoči račun** ter jih obrestuje najugodneje.

Večje in stalne vloge z odpovednim rokom obrestuje po dogovoru.

Daje posojila proti vknjižbi, poroštvu in zastavitvi. 1853a

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ul. 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-depositi itd. itd.

Brzojavke: Kredit Ljubljana - Telefon 40, 457 in 548

411/a

MODNI ATELJE M. ŠARC

LJUBLJANA, KONGRESNI TRG ŠT. 4

(V NADSTROPJU OBRTNE BANKE)

ANGLEŠKE IN FRANCOSKE TOILETE

HITRA IN OKUSNA IZVRŠITEV

NAJFINEJŠE DELO